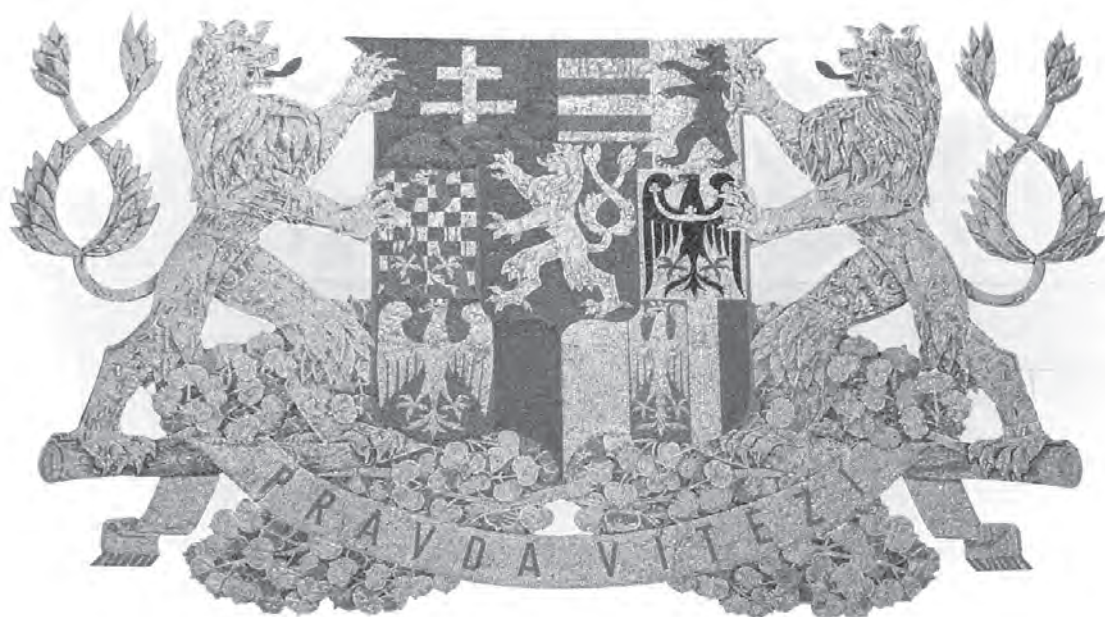

Zákonem č. 252/1920 Sb. ze dne 30. 3. 1920, kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti byla definována státní symbolika nového československého státu. **Veliký státní znak republiky Československé** zachycoval všechny historické země. Skládal se ze štítu předního a zadního. Na předním štítě byl český znak. Zadní štít byl rozdělen na sedm polí třemi vodorovnými pruhy tak, že vrchní dva byly rozpůleny, spodní rozdělen na tři části. V horním pravém poli se nacházel znak slovenský a v horním levém poli znak Podkarpatské Rusi. V pravém středním poli následuje znak moravský a v levém středním poli znak slezský. Ve spodním pravém poli je znak Těšínska, uprostřed znak Opavska a v levém poli znak Ratibořska. Po pravé i levé straně štítu stojí zlatý dvouocasý lev s čelenkou jakožto strážce štítu. Pod štítem vine se stuha, na níž je umístěno heslo: „Pravda vítězí.“

Veliký státní znak republiky Československé umístěný v katedrále sv. Víta na Pražském hradě.

Občané!

Československý stát jest konečně skutkem. Stali jsme se svobodnými a jest na vás, abyste ukázali, že dovedete žít jako svobodní občané.

Zachovejte důstojný klid při projevech své radosti a nadšení, šetřte v každém případě osobní svobodu a majetek každého. Buďte pamětlivi slov Kollárových:

**„Svobody kdo hoden,
svobodu zná vážit každou.“**

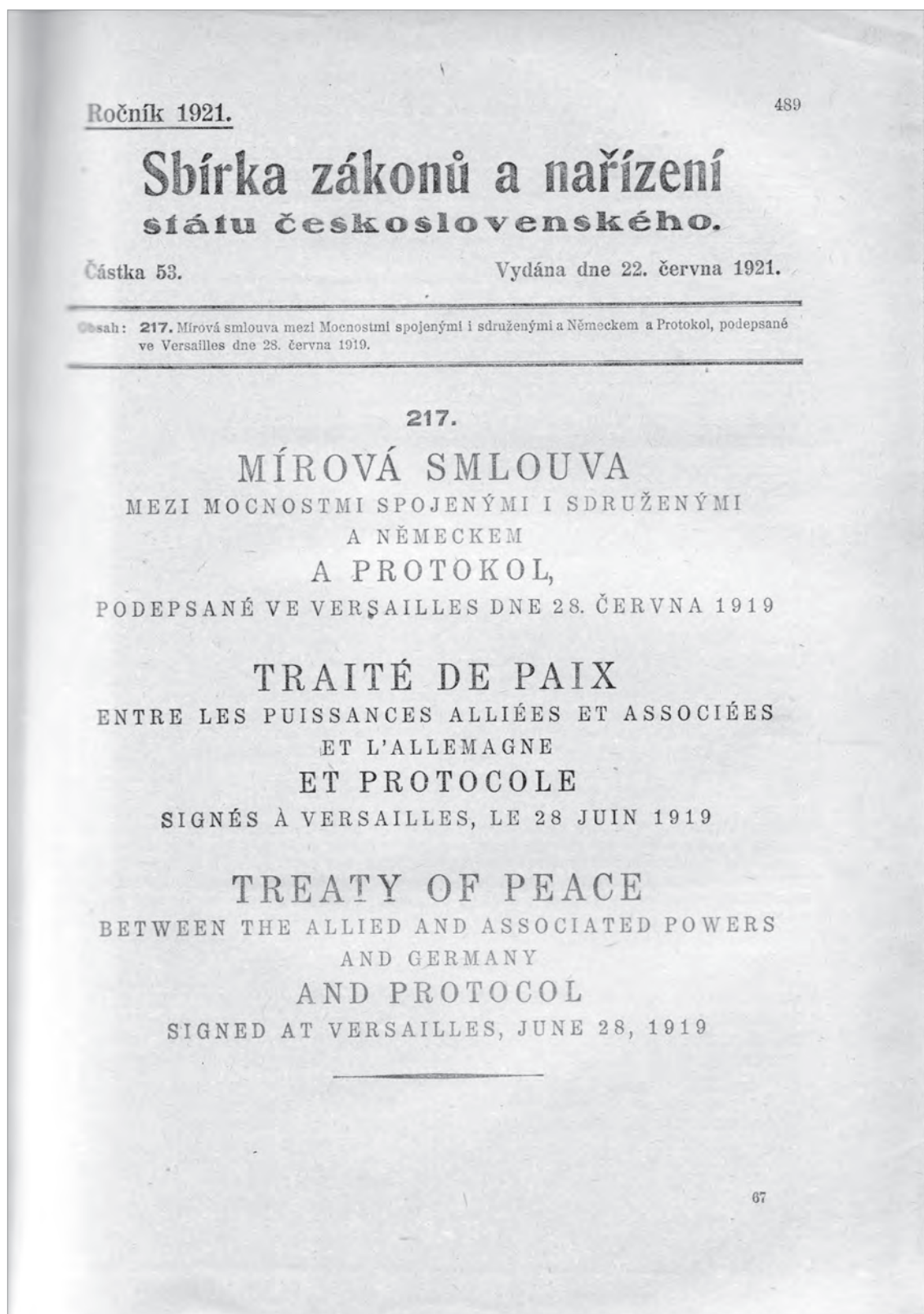
Vyčkejte pokynů Národního výboru, představujícího dnes národní vládu.

Na zdar!

V Praze, dne 28. října 1918.

**Prof. Dr. J. Deyl, Václav Štěpánek,
Dr. Frant. Soukup, J. Mattuš, Al. Simonides
jménem občanstva Pražského.**

Provolání Národního výboru československého o vyhlášení československého státu 28. října 1918. Téhož dne vydal také první zákon, jímž vyhlášoval samostatný stát. Autorem původního textu zákona byl Alois Rašín. Národní archiv, Policejní ředitelství Praha I. – prezidium, 1916–1920, sign. P 55/35

Oficiálním ukončením první světové války byla jednání na mírové konferenci v Paříži v roce 1919. Nejvýznamnějším dokumentem, který byl na této konferenci uzavřen, se stala Versailleská mírová smlouva. V Československé republice byl její text vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 217/1921 Sb. Obsahovala rovněž ustanovení k československo-německým hranicím.

Zákon č. 217/1921 Sbírky zákonů a nařízení státu československého

Článek 27.

Německé hranice budou stanoveny takto:

6. S Československem:

Hranice z 3. srpna 1914 mezi Německem a Rakouskem od svého styčného bodu s bývalou správní hranicí, oddělující Čechy a Horní Rakousy, až k severnímu bodu výběžku bývalého rakouského Slezska, ležícímu asi 8 km východně od Prudníku (Neustadt).

Článek 29.

Hranice, jak byly právě popsány, jsou vyznačeny červeně na mapě 1 : 1.000.000, která jest připojena k této smlouvě pod č. 1.

Vzniknou-li rozpory mezi textem smlouvy a touto nebo jakoukoli jinou připojenou mapou, rozhoduje text.

Článek 30.

U hranic definovaných tokem vody výrazy „tok“ nebo „koryto“ užitá v popisech této smlouvy znamenají: jednak u řek nesplavných střední čáru vodního toku nebo jeho hlavního ramene, jednak u řek splavných střední čáru hlavního plavebního koryta. Avšak přísluší rozhraničovací komisím zřízeným touto smlouvou, aby v každém jednotlivém případě určily, zda se bude hraniční čára držeti toku nebo koryta nahotě definovaného i po jeho eventuálním přemístění, či zda bude určena trvale polohou toku nebo koryta v okamžiku, kdy tato smlouva nabude působnosti.

Článek 31.

Německo uznává, jak to již byly učinily mocnosti spojené a sdružené, úplnou nezávislost státu československého, zahrnujícího i autonomní území Rusínů na jih od Království. Prohlašuje, že uznává hranice tohoto státu tak, jak budou určeny Čelnými mocnostmi spojenými a sdruženými a ostatními zúčastněnými státy.

Článek 32.

Hranice mezi Německem a státem československým bude určena starou hranicí mezi Rakouskem-Uherskem a říší německou tak, jak byla dne 3. srpna 1914.

Článek 33.

Německo se vzdává ve prospěch státu československého všech práv a právních titulů na část území slezského takto vymezenou:

počínaje od bodu položeného asi 2 km na jihovýchod od Ketře (Katscher), na hranicích mezi krajem hlubčickým a ratibořským;

hranice mezi těmito dvěma kraji;

poté stará hranice mezi Německem a Rakouskem-Uherskem až k bodu ležícímu na Odře přímo na jih od železnice Ratibor—Bohumín;

poté směrem severozápadním až k bodu ležícímu asi 2 km na jihovýchod od Ketře;

čára, jež bude určena na místě samém a která májí na západě Chřenovice (Kranowitz).

Komise složená ze sedmi členů, z nichž pět bude jmenováno Čelnými mocnostmi spojenými a sdruženými, jeden Polskem a jeden státem československým, bude ustavena do čtrnácti dnů po tom, kdy nabude působnosti tato smlouva, aby určila na místě samém hraniční čáru mezi Polskem a státem československým.

Rozhodnutí komise stanou se většinou hlasů a budou závazná pro zúčastněné strany.

Německo prohlašuje již nyní, že se zřiká ve prospěch státu československého všech práv a právních titulů na část kraje hlubčického, ohraničenou, jak uvedeno níže, pro případ, že by konečným stanovením hranic mezi Německem a Polskem řešená část tohoto kraje byla odloučena od Německa:

počínaje od jihovýchodního konce výběžku staré rakouské hranice, ležícího asi 5 km na západ od Hlubčic, směrem na jih a až k bodu, kde se stýká s hranicí mezi krajem hlubčickým a ratibořským;

stará hranice mezi Německem a Rakouskem-Uherskem;

poté na sever správní hranice mezi krajem hlubčickým a ratibořským až k bodu ležícímu asi 2 km na jihovýchod od Ketře;

odtud na severozápad a až k bodu, od něhož vychází toto ohraničení;

čára, jež bude určena na místě samém a která májí na východě Ketř.

Článek 34.

Státního občanství československého nabudou ipso facto, ztrácejíce státní občanství německé, příslušníci německí usazení na některém z území, jež jsou uznána za součást státu československého.

Článek 35.

Do dvou let od doby, kdy tato smlouva nabude působnosti, budou příslušníci německí, kterým je víc než 18 let a kteří jsou usazení na některém z území uznaných za součást československého státu, míti volnost optovati pro státní občanství německé. Čechoslováci příslušníci německí, usazení v Německu, budou míti rovněž volnost optovati pro státní občanství československé.

Opce manželova zahrnuje opci manželčinu a opce rodičů zahrnuje opci jejich dětí, kterým ještě není 18 let.

Osoby vykonávající vzpomínuté svrchu právo opce budou povinny do následujících dvaceti měsíců přenést své bydliště do státu, pro který optovaly.

Bude jim volno podržeti nemovité statky, které mají na území druhého státu, v němž měly bydliště před svou opcí. Budou sméti odnésti svůj majetek movitý jakéhokoli druhu. Nebude na ně uvalen z tohoto důvodu žádný poplatek ani z vývozu ani z dovozu.

V zájmu lhůta čechoslováci příslušníci německí, prodlávající v cizině, budou míti — nepojuje-li tomu cizí zákon a nenabyl-li cizího státního občanství — právo nabytí státního občanství československého, ztrácejíce občanství německé, jestliže splní podmínky předpisů vydaných státem československým.

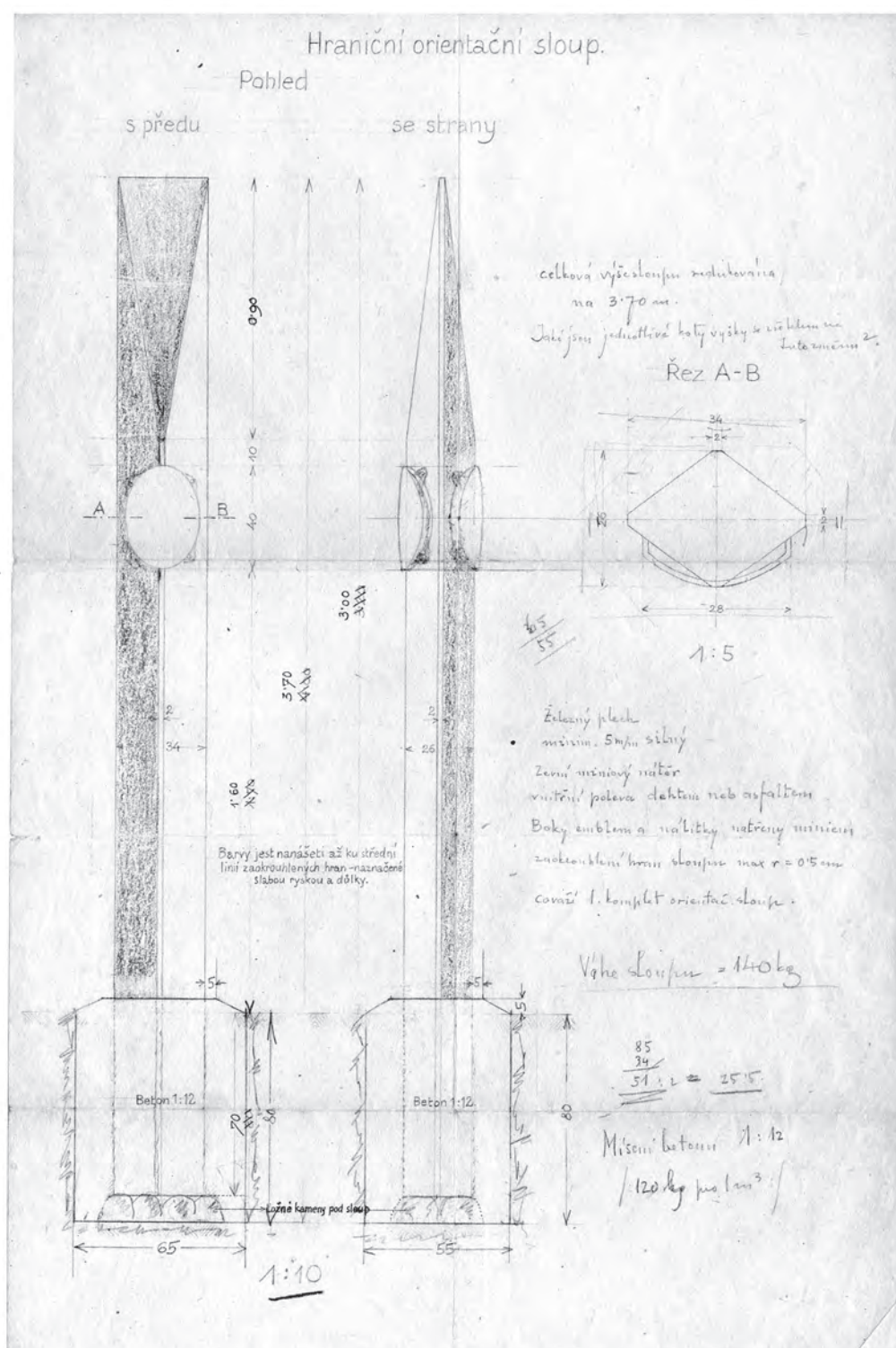
Článek 36.

Stát československý tím, že svoluje k jejich zařazení do smlouvy a Čelnými mocnostmi spojenými a sdruženými, přijímá ustanovení, která tyto mocnosti budou pokládati za nutná k ochraně zájmů těch obyvatelů v Československu, kteří se od většiny obyvatelstva liší rasou, jazykem neb náboženstvím.

Stát československý rovněž schvaluje, aby byla pojata ve smlouvu a Čelnými mocnostmi spojenými a sdruženými ustanovení, která tyto mocnosti uznají za nutná, aby byly obchodu ostatních států zabezpečeny svoboda průvozu a způsob obchodování vyhovující zásadám slušnosti.

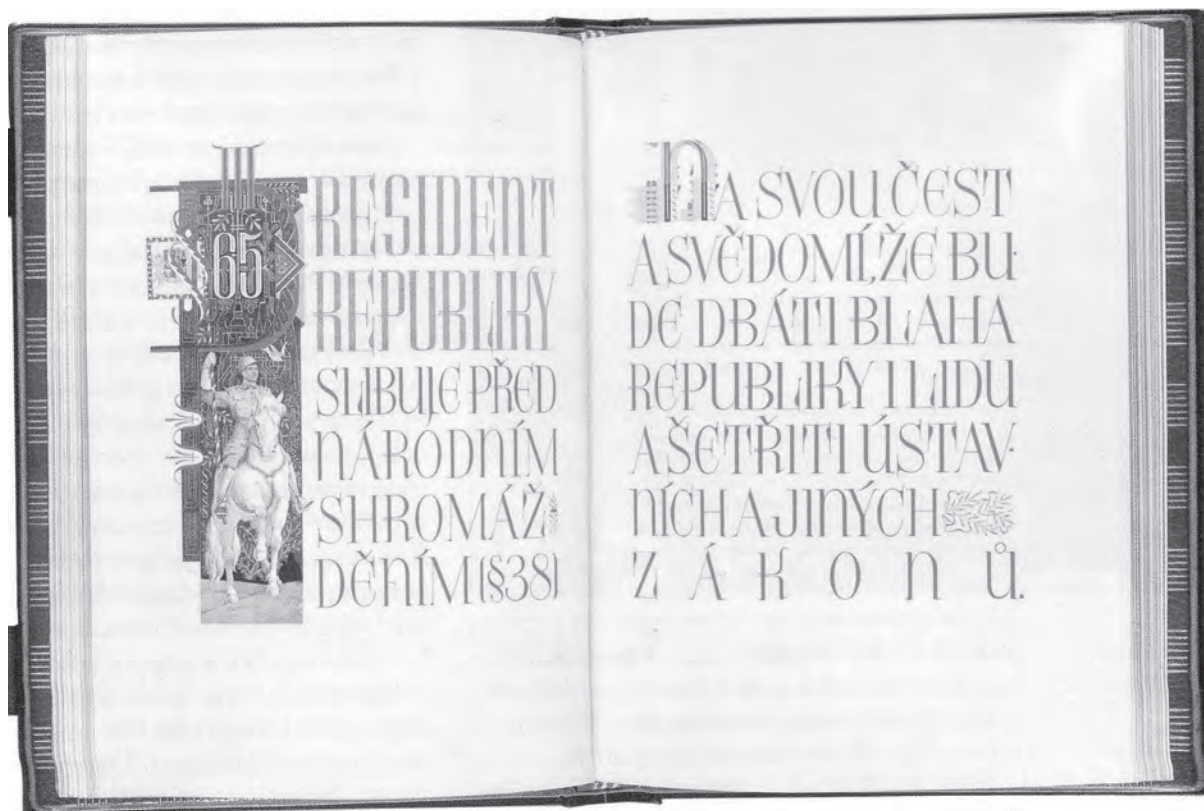
Podíl a povaha finančních břemen Německa a Pruska, jež bude československému státu převziti za území slezské postavené pod jeho svrchovanost, budou určeny podle článku 254 části IX (Klausule finanční) této smlouvy.

Pozdější úmluvy upraví veškeré otázky, které by nebyly upraveny touto smlouvou a ke kterým by mohlo dáti podnět postoupení řečeného území.

Hranice Československa, jak určovaly Versailleská, Saint Germainská, Trianonská a Sévréská smlouva a Rozhodnutí Konference velvyslanců z července 1920, byly z velké části vytyčeny v roce 1923. Na počátku roku 1924 byla vyhlášena soutěž na návrhy hraničních orientačních sloupů pro celní silniční přechody. V říjnu 1924 byl meziministerskou komisí vybrán za vítězný návrh sloupu, který vypracovali architekt Josef Havlíček a sochař Bedřich Stefan.

Národní archiv, Ministerstvo veřejných prací – dodatky I, sign. 88f, kart. 78, návrh hraničního sloupu
podaný pod heslem Č.S.R.

Doprovodný materiál k výstavě **Pravda vítězí** (Československo 1918–1992), Národní archiv, **16. 10.–14. 12. 2018**

Prezidentský slib, který byl od roku 1920 součástí československé ústavy, skládal v letech 1918, 1920, 1927 a 1934 Tomáš Garrigue Masaryk a v roce 1935 Edvard Beneš. Slavnostní grafické zpracování ústavy při příležitosti 10. výročí samostatné republiky.

Archiv Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Národní demokracie pro rakušácký militarism!!!

Dr. Kramář pravil ve své obhajovací řeči:

»Všichni svědkové zde potvrdili, že mobilisace pokračovala nade vše očekávání. A jistě není neskromností, řeknu-li, že část zásluhy na tom náleží mé straně, právě tak i na tom, že nejprve povolání nezavdali podnět k zcela žádným žalobám, ačkoliv zde bylo řečeno, že příčinu toho jest hledati v hlavních kádrech stávajícího vojska. Odvážuji se i tvrditi, že i na tom měly velký podíl můj a mé strany rozhodný boj za schválení branné reformy ve volbách r. 1911. Kdybych byl nebyl bojoval na všech rozích a ve všech koutech království v nekonečných, často až do 1 až 2 hodin v noci a ještě déle trvajících, vášnivých voličských schůzkách proti socialistům, kteří v plamenném manifestu učinili si boj proti branné reformě volebním heslem, a kdyby byli tyto ve volebním boji zvítězili, nebyl by nastal v jejich straně nikdy návrat k positivismu, jak jsme to viděli v Čechách po jejich porážce. Vítězně byli by pokračovali v boji proti militarismu, unášeni úspěchem, a žádné kasárny nebyly by bývaly dosti uzavřeny, aby byly zabránily jejich agitaci. Ale tak se zastavili a stali se umírněnou stranou, která vidí svoji jedinou naději ve spořádaném, parlamentárním boji a vzdala se všech nadějí na převrat. Ale nemůže býti o tom pochyby, že i námi odhlasovaný zákon o válečných úkonech dal vojenské správě nutný pocit bezpečnosti.«

Dr. Rašín doporučoval se svou mili- taristickou činností Franzi Josefovi u vídeňského soudu následovně:

»My jsme své nejlepší síly věnovali potírání protimilitaristické propagandy, hlasovali jsme pro vojenské předlohy, starali jsme se o nové daně a hájili jsme je, povolovali jsme půjčky na vypravení armády.«

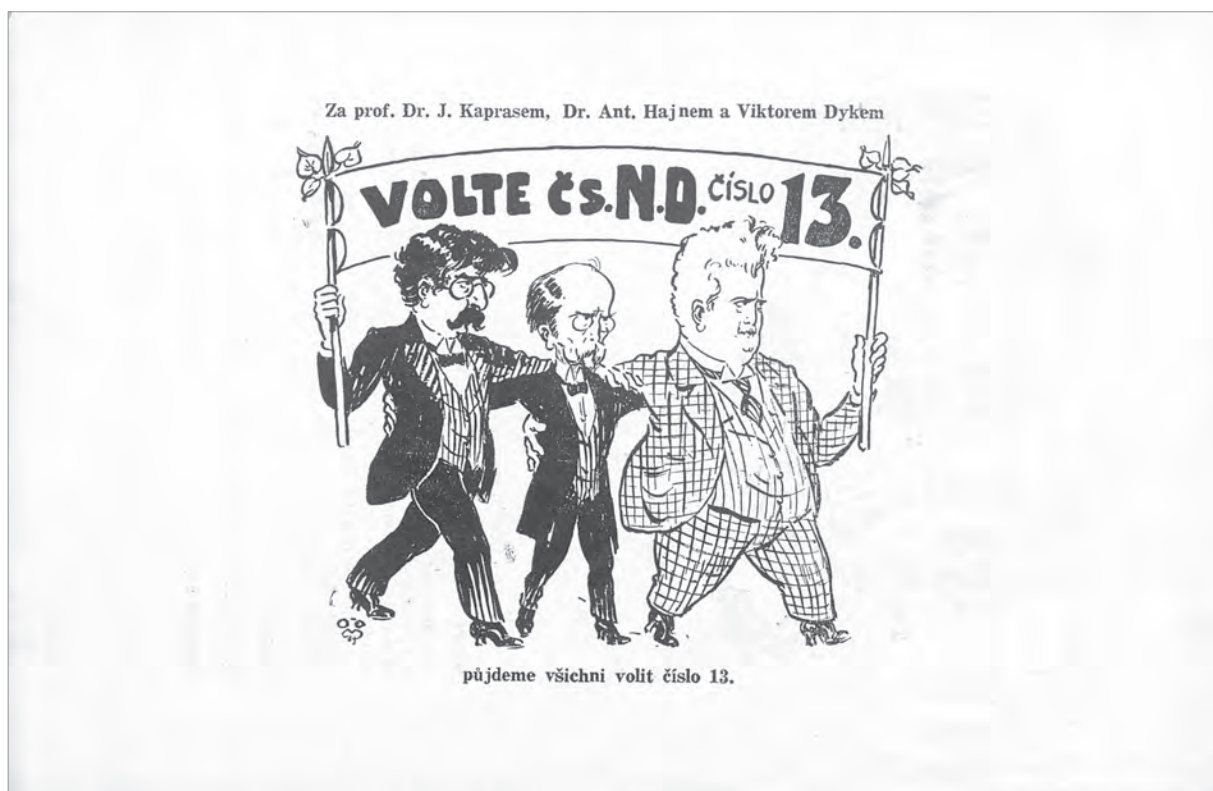
**A proto, kdo je proti militarismu a reakci, volí proti
Národní demokracii, a odevzdá dne 18. dubna 1920
kandidátku sociálně demokratickou číslo 6.**

V období meziválečného Československa proběhly čtyři parlamentní volby. Konaly se 18. dubna (do poslanecké sněmovny) a 25. dubna (senátní) 1920, dále pak už do obou komor parlamentu zároveň, a to 15. listopadu 1925, 27. října 1929 a 19. května 1935. Všechny politické strany a volební uskupení šířily před volbami volební agitační plakáty.

Leták Československé sociálně demokratické strany dělnické k volbám do poslanecké sněmovny
Národní archiv, Dokumentace, nezprac.

Leták Československé strany národně socialistické
Národní archiv, Dokumentace, sign. A 14, kart. 9

Leták Československá národní demokracie,
Národní archiv, Dokumentace, nezprac.

Kresťania!

naš
číslo

4

Stará vláda mohla mať chýb a hriechov, ale na dnešnom území Slovenska žijúci synovia slovenského, maďarského a nemeckého ľudu žili vždycky v bratskej láske a boli v dobrom hmotnom položení.

My chceme to isté aj v budúcnosti.

Neroztrusujme nenávisť dnes, keď je životným záujmom naším spoludržať.

Nednebojujú dnes kresťania proti kresťanom len preto, že majú inú materinskú reč.

**Bratia! podajme si ruky,
podťe s nami do tých volieb.**

Naša krajinská kresťansko-sociálna strana bojuje za priateľstvo a za hospodárske blaho troch národností Slovenska a za odhranu kresťanského náboženstva.

Nech prestane ukrutný bratský boj, nastupme spoločne proti dnešnej vláde, ktorá by chcela urobiť zo Slovenska kolóniu a donútiť nás k vyvandrovaniu do cudziny.

Jednotnou veľkou stranou troch na Slovensku žijúcich národností, je naša krajinská kresťansko-sociálna! Slováci! Nedajte sa oklamať! My Vás nikdy neprežradíme! Naš program priniesie blaho s požehnaním a mierom pre Slovensko.

**Hlasujte teda pre stranu krajinskú
kresťanských socialistov! na číslo**

V s pojení je sila!

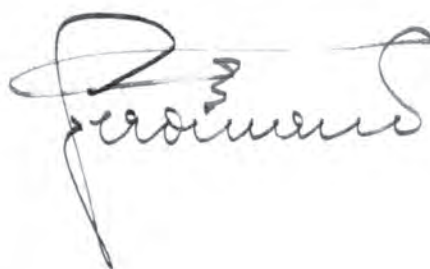
Keď Boh s nami, kto proti nám!

**Krajinská
kresťansko-sociálna strana.**

4

C. F. Wigand úč. spol., Bratislava 2817 25

Très cher et Grand Ami, Dans le désir de Vous donner un gage du prix que j'attache à entretenir entre la Roumanie et la République Tchécoslovaque des rapports de confiance et d'amitié et de reserrer encore davantage les liens de sympathie qui unissent déjà les deux nations, j'ai décidé d'accréditer auprès de Vous un envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire et j'ai confié cette nouvelle mission à Monsieur Constantin Hiott, actuel sénateur. Sa capacité, son zèle ainsi que son dévouement à ma personne me sont un sûr garant qu'il tâchera de se rendre digne de Votre confiance; j'espère donc que Vous daignerez lui faire bon accueil et accorder entière créance à ce qu'il Vous communiquera, conformément à ses instructions, et surtout lorsqu'il Vous exprimera les vœux sincères que je forme pour la prospérité de la Tchécoslovaquie.

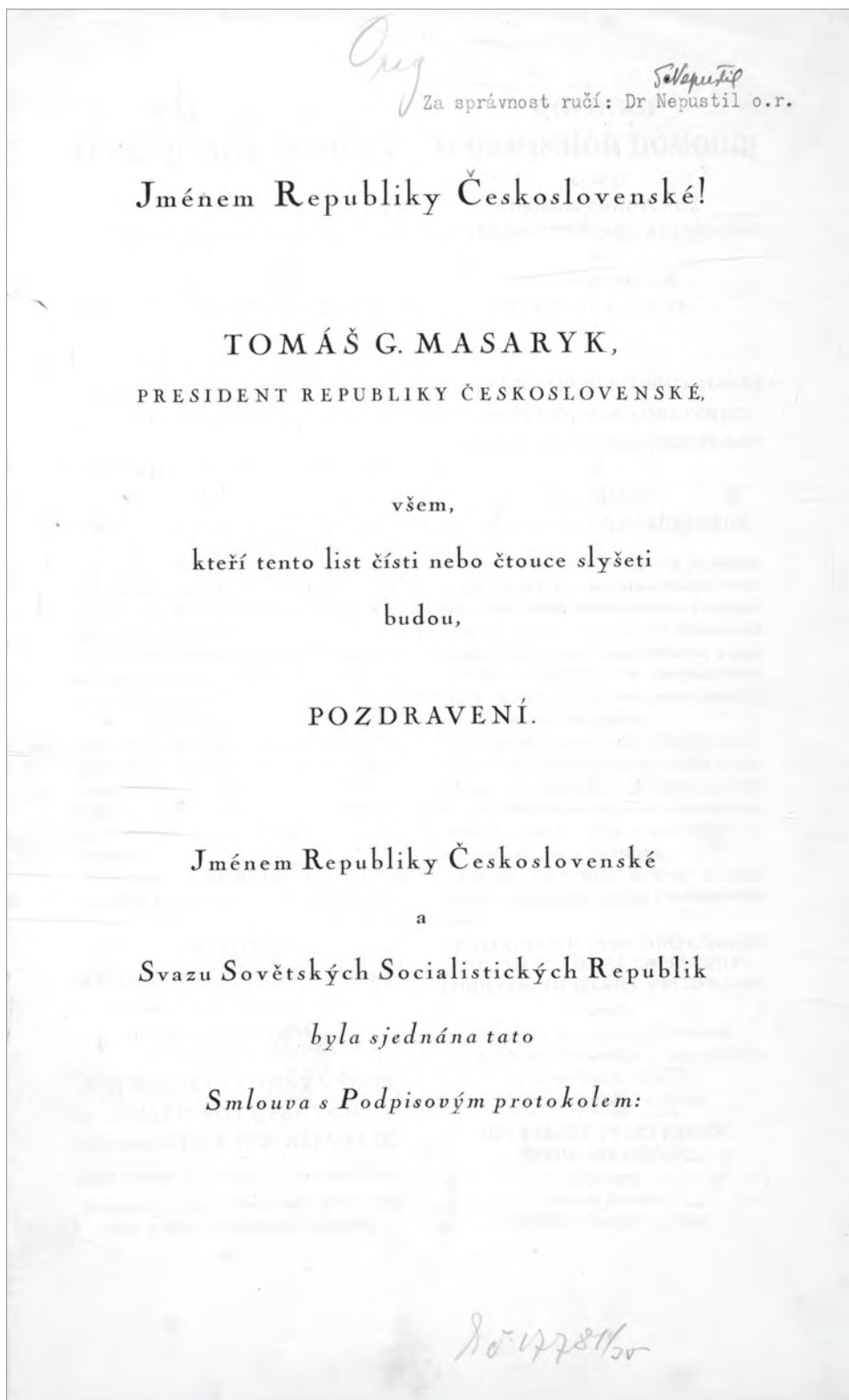

Palais de Bucarest
le 6 Août 1920

Také Roumanie

A Monsieur Tomas G. Masaryk, Président
de la République Tchécoslovaque

Pověřovací listina Constatina Hiotta, vyslanec Rumunska v ČSR ze 6. 9. 1920, významného aktéra podepsání smlouvy mezi Československem a Rumunskem 23. dubna 1921, tj. základní smlouvy ke vzniku Malé dohody. Ministerstvo zahraničních věcí, výstava 90 let česko-rumunského přátelství, https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/organizacni_struktura/utvary_mzv/specializovany_archiv_mzv/rumunske_znamky_a_mince_ze_sbirek.html

Titulní a závěrečná strana československo-sovětské spojenecké smlouvy z 16. 5. 1935 s úvodním pozdravem T. G. Masaryka. Smlouva navazovala na již dříve podepsanou smlouvu mezi Francií a Sovětským svazem, ale na žádost československé strany obsahovala podmínku, že bude platit pouze tehdy, pokud přijde na pomoc Československu i Francie.
Národní archiv, Prezidium ministerské rady, sign. 452/231/1, kart. 2761

tuto Smlouvu s Podpisovým protokolem, prohlašujeme je za schváleny, přijaty, potvrzeny a utvrzeny a mocí listu tohoto podepsaného naší rukou vlastní je schvalujeme, přijímáme, potvrzujeme a utvrzujeme, slibující slovem svým, jménem Republiky Československé, že je pevně a neporušitelně zachováme a nedopustíme, aby proti nim jednáno bylo z jakékoli příčiny a jakýmkoli vymyšleným způsobem.

Tomu na svědomí jsme tento list vyhotoviti kázali a k němu pečeť Republiky Československé přitisknouti dali.

Jenž jest dán v Lánech dne 3. června léta tisícího devítistého třicátého pátého.

Vyhlašuje se s tím, že
ratifikační listiny byly vymě-
něny v Moskvě dne 8. června
1935 a že týmž dnem nabyla
smlouva účinnosti.

T. G. M a s a r y k .

President Republiky Československé.

Dr. E d v a r d B e n e š .

Ministr zahraničních věcí.

L. S.

Dnes v listě:

Přípravy na zatmění
v Praze 3
Nová vláda republiky . 3
Krásné české srdce pro-
mluvilo 5
Týden na vlnách ciziny . 6

V Praze v sobotu 24. září 1938.

50 hal.

Dary na obranu státu . 7
Pro kuchyni 8
Také sportovci mají svou
povinnost ke státu . 10
Sportovci a Romain Rol-
land 10

NÁRODNÍ POLITIKA

Vydání pro Prahu.

Ročník LVI. Číslo 263.

Redakce a administrace: Praha II., Václavské nám. 21. O výhodách předplatného a jednotlivém prodeji v čele Říšských zpráv.
Vrácení celou noc 292-56. Od 22. h.: Redakce do 24. h. 292-51, 292-52, 292-53. Sportovní redakce 292-54. Hlasopisy se nevracejí.

Telefony * 393-51

**Všeobecná mobilisace
vyhlášena.****Občané!**

President republiky nařídil na základě § 23 branného zákona mobilisaci československé branné moci. Vyhlášky o tom budou dnes vyvěšeny. Na základě mobilizační vyhlášky se povolávají v celé oblasti Československé republiky do činné vojenské služby:

1. Všichni důstojníci, rotmistři a mužstvo v záloze a náhradní záloze, jakož i důstojníci a rotmistři ve výslužbě s označením nesup, kterým je letos 40 let a všichni mladší.

2. Všichni důstojníci a rotmistři v záloze s výslužným a všichni důstojníci a rotmistři v záloze a náhradní záloze, kteří dostali určovací lístek k nastoupení do činné vojenské služby v případě mobilisace, i když jsou starší.

3. Z vojenských osob na trvalé dovolené ty, které jsou dočasně propuštěny z presenčení služby na trvalou dovolenou.

4. Všechny osoby, povolané mobilizační vyhláškou, pokud nejsou zproštěny pro případ mobilisace, se musí nejpozději za 6 hodin po uveřejnění v obci, v níž právě meškají, co nejrychleji a nejkratší cestou odebrat přímo do výzbrojní stanice na první stránce jejich vojenské knížky nebo vojenského listu uvedeně. Ty osoby, které mají určovací lístek, nastoupí vojenskou službu přesně podle určeného listku. Ty osoby, které nemají ve vojenské knížce zapsanou výzbrojní stanici, nebo které vojen-

skou knížku nemají, nastoupí nejkratší cestou a svých vojenských útvarů.

Každý, kdo nastupuje do činné vojenské služby, nastoupí v obnošeném civilním obleku a přinese s sebou všechny vojenské průkazy, jídlo na dva dny, proprietu (lžiči, nůž, kapesníky, ručníky, jehly, nitě, knoflíky atd.) a poštovní průvodku k odeslání civilního obleku a podle možností také prádlo a obuv, způsobilou pro vojenskou službu.

Důstojníci a rotmistři z povolání a mužstvo v činné vojenské službě na dovolené, jakož i důstojníci a rotmistři na dovolené bez platu, se vrátí ihned a co nejrychleji ke svým útvarům. Každá osoba, která podle vyhlášky nastupuje činnou vojenskou službu, má nárok na jednu jízdu zdarma po železnici nejkratším směrem ze stanice nejbližší místa trvalého pobytu, nebo pobytu dočasně do stanice nejbližší tomu místu, kde má vojenskou službu nastoupiti. Než nastoupí jízdu, musí předložit v nástupní stanici své vojenské průkazy (vojenskou knížku, vojenský list, určovací list atd.). Kdo nemá žádný vojenský průkaz, tomu vydá potvrzení obecní úřad místa pobytu nebo na Slovensku a Podkarpatské Rusi obecní notář. Jízdních lístků pokladna nevydává. Mužstvo, povolané mobilizační vyhláškou, je povinno použití takových vlaků, které mu umožní časově co nejvýhodnější spojení, rychlíků a spěšných vlaků smějí použití jen ti, kdo to mají výslovně předepsáno.

Všechny osoby povolané touto vyhláškou jsou povinny (vzhledem ke změnám jízdních řádů) žádati od staničních (dopravních) úřadů poučení, kterých nejvýhodnějších vlaků mají do své cílové stanice použít. Na větších nádražích dá takové poučení vojenský orgán k tomu určený.

Tato ustanovení platí obdobně i pro jízdu státními autobusy. Nikdo však nesmí na ně spoléhat (nedostatek místa, nedodržení jízdního řádu), ale každý se musí snažit dosáhnout železniční stanice nebo posádky i jinak, a to co nejrychleji.

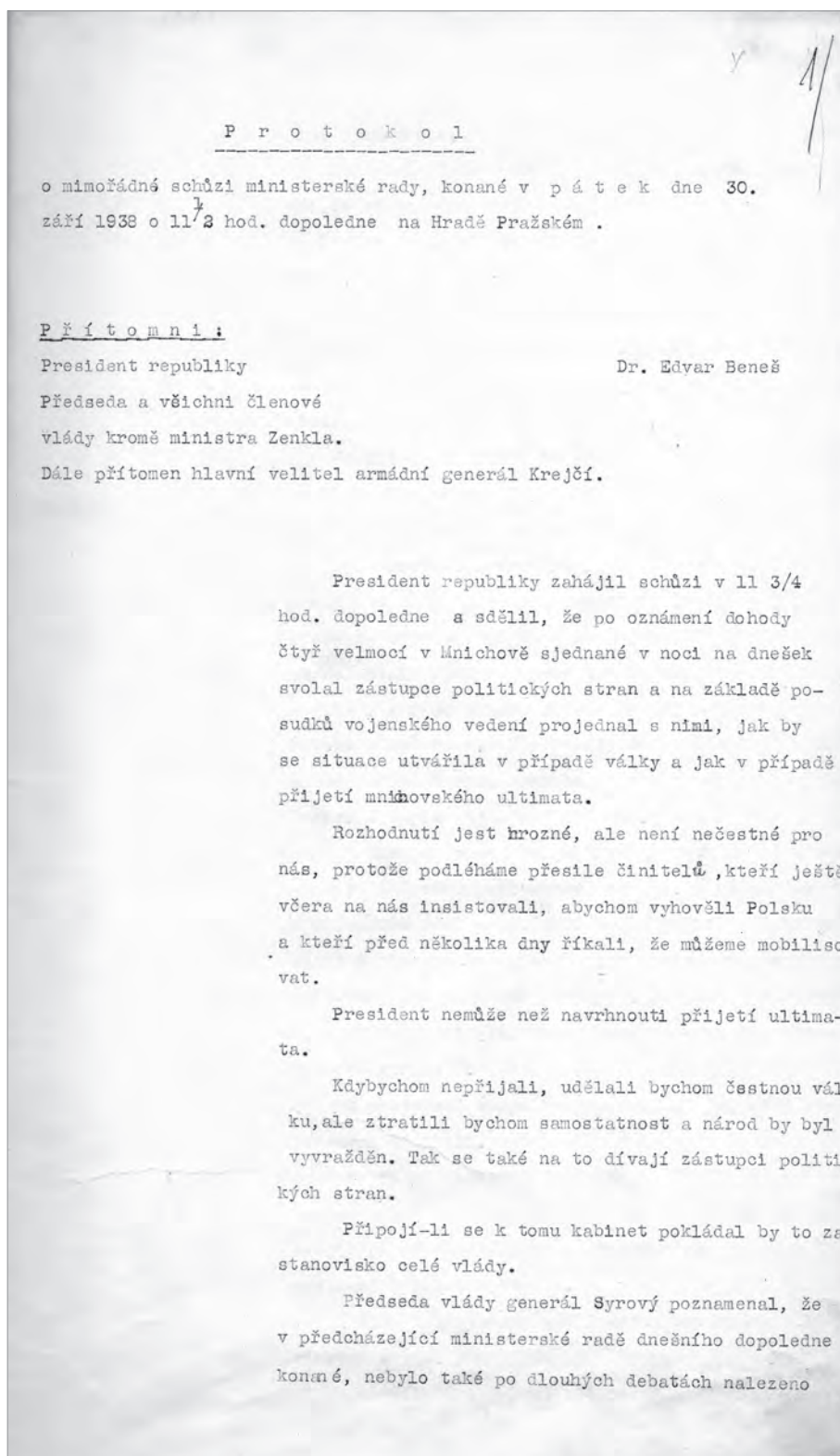
II. Povolání koní a vozidel pro zvířecí potah.

A. Podle zákona o požadování dopravních prostředků pro účely vojenské se povolávají a musí být předvedeni: 1. Všichni evidenční koně z obce na přejímací místo. (Tato přejímací místa jsou uvedena v jednotlivých vyhláškách.) Pro Prahu jsou tato přejímací místa pro evidenční koně stanovena takto: Z Prahy: I., II., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII., XIII. a XIV. u komise 1 v Karlíně na Invalidovně; z Prahy: III., IV., XV., XVI., XVII., XVIII. a XIX. u komise 2 na Smíchově, Přístavní ulice dne 25. září 1938 v 5 hodin.

Každý držitel evidenčního koně je povinen předvést sám, nebo dát předvést svým zástupcem a odevzdat koně řádně okované, opatřené dobrou ohlávku a ohlávkovým provazem a odevzdat zároveň na přejímacím místě krmivo (oves v pytli) ve výměře, stanovené evidenčním listem. Evidenční listy předloží při předvedení koní ti držitelé evidenčních koní, kteří dostali nebo dostanou povolávací listky na předvedení koní přímo k určitému vojenskému útvaru, dostaví se po odevzdání koní u vojenského útvaru k přejímací komisi a odevzdají jí evidenční listy i povolávací listky již odevzdaných koní. (Pokračování na 2. straně.)

Dne 23. 9. 1938 nastoupila úřednická vláda gen. J. Syrového a již na svém večerním zasedání musela vyhlásit všeobecnou mobilizaci. Tento krok byl učiněn s ohledem na zprávy o německých vojenských přesunech a o dalších akcích, včetně aktivní podpory sudetoněmeckých teroristů organizovaných nacistickým Německem. Obavy vyvolaly též informace o skryté maďarské mobilizaci a přesunu jednotek na k československým hranicím.

Národní politika, 24. 10. 1938, s. 1

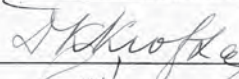
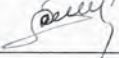
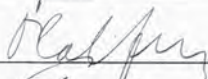
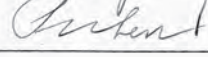
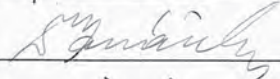
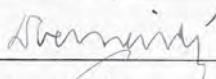
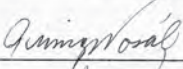
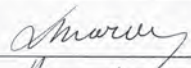
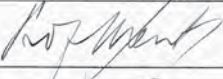
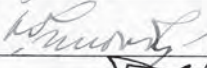
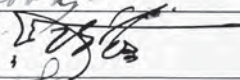
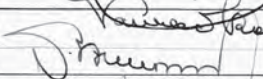
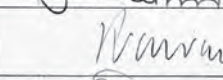
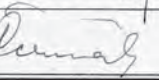

Mnichovskou dohodu čtyř velmocí, která znamenala pro Československou republiku ztrátu pohraničního území obývaného většinově německým obyvatelstvem, přijala vláda na návrh prezidenta E. Beneše již na svém mimořádném zasedání 30. 9. 1938 v ranních hodinách. Následně projednávala otázky spojené s evakuací českého obyvatelstva z odstoupených oblastí. Úvodní strana protokolu z 9. schůze 18. čs. vlády s podpisy ministrů. Národní archiv, f. Předsednictvo ministerské rady, inv. č. 2960, kart. 4142

Protokol

mimořádné ministerské rady ze dne 30. září 1938

Listina podpisů podle § 84. ústavní listiny pro vládní nařízení, dle tohoto protokolu schválená.

Prezident republiky Předseda vlády a ministr národní obrany	
Ministr zahraničních věcí	
Ministr vnitra	
Ministr financí	
Ministr školství a nár. osvěty	
Ministr spravedlnosti	
Ministr obchodu	
Ministr železnic	
Ministr veřejných prací	
Ministr zemědělství	
Ministr Národní obrany	-----
Ministr sociální péče	
Ministr veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy	
Ministr pošt a telegrafů	
Ministr pro sjednocení zákonodárství a organizace správy	
Ministr Ing. Vavreška	
Ministr Dr. Bukovský	
Ministr Dr. Karvaš	
Ministr Černák	

Erlass des Führers und Reichskanzlers
über das Protektorat Böhmen und Mähren.

vom 16. März 1939.

Ein Jahrtausend lang gehörten zum Lebensraum des deutschen Volkes die böhmisch-mährisch^{en} Länder. Gewalt und Unverstand haben sie aus ihrer alten historischen Umgebung willkürlich gerissen und schliesslich durch ihre Einfügung in das künstliche Gebilde der Tschecho-Slowakei den Herd einer ständigen Unruhe geschaffen. Von Jahr zu Jahr vergrösserte sich die Gefahr, dass aus diesem Raum heraus - wie schon einmal in der Vergangenheit - eine neue ungeheuerliche Bedrohung des europäischen Friedens kommen würde. Denn dem tschecho-slowakischen Staat und seinen Macht-habern war es nicht gelungen, das Zusammenleben

Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava vydaný Adolfem Hitlerem na Pražském hradě dne 16. března 1939. Přes formální autonomii s vlastní vládou a prezidentem byly svěřeny rozhodující pravomoci říšskému protektorovi Konstantinu von Neurathovi a dalším okupačním orgánům.

Archiv Kanceláře prezidenta republiky, sign. T 178-39, čj. L 726-39

Artikel 13.

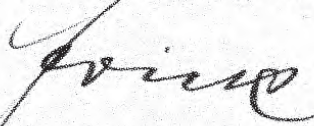
Der Reichsminister des Innern erlässt im Einvernehmen mit den beteiligten Reichsministern die zur Durchführung und Ergänzung dieses Erlasses erforderlichen Rechts- und Verwaltungsvorschriften.

Prag, den 16. März 1939.

Der Führer und Reichskanzler.

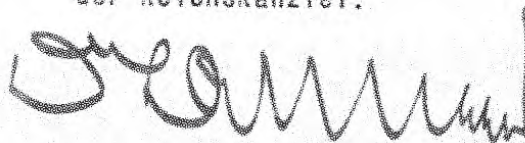
Der Reichsminister des Innern.

Der Reichsminister des Auswärtigen

Der Reichsminister und Chef
der Reichskanzlei.

Slovenský zákonník

Čiastka 1.

Vydaná dňa 14. marca 1939.

Ročník 1939.

OBSAH: (1.—3.) 1. Zákon o samostatnom Slovenskom štáte. — 2. Nariadenie o úprave obchodného styku s colnou cudzinou. — 3. Nariadenie o devizových predpisoch.

1.

Zákon zo dňa 14. marca 1939 o samostatnom Slovenskom štáte.

Slovenský snem usniesol sa na tomto zákone:

§ 1.

Slovenská krajina vyhlasuje sa za samostatný a neodvislý Slovenský štát. Snem Slovenskej krajiny pretvára sa na zákonodarný snem Slovenského štátu.

§ 2.

Až do vydania ústavy Slovenského štátu celá vládna a výkonná moc je v rukách vlády, ktorú menuje predsedníctvo Snemu.

§ 3.

Všetky doterajšie zákony, nariadenia a opatrenia ostávajú v platnosti so zmenami, ktoré vyplývajú z ducha samostatnosti Slovenského štátu.

§ 4.

Vláda sa splnomocňuje, aby cestou nariadenia vykonávala všetko, čo je v prechodnom čase potrebné na udržanie poriadku a na zabezpečenie záujmov slovenského štátu.

§ 5.

Zákon tento nadobúda účinnosti dňom nym dňom a splní ho vláda.

Dr. Sokol v. r.

Dr. Tiso v. r.

Dr. Tuka v. r.

Catlós v. r.

Dr. Durčanský v. r.

Sivák v. r.

Sidor v. r.

Dr. Pružinský v. r.

Stano v. r.

Dr. Fritz v. r.

Medrický v. r.

2.

Vládne nariadenie zo dňa 14. marca 1939 o úprave obchodného styku Slovenského štátu s colnou cudzinou.

Vláda Slovenského štátu nariaďuje na základe splnomocnenia daného zákonom zo dňa 14. marca 1939 číslo 1 Sl. z. o samostatnom Slovenskom štáte toto:

§ 1.

Územie Slovenského štátu je samostatným colným územím.

§ 2.

Pre colný styk Slovenska s colnou cudzinou platí doterajší česko-slovenský colný zákon zo dňa 14. júla 1927, číslo 114 Sb. z. a n., prevádzajúce vládne nariadenie k tomuto zákonu zo dňa 13. decembra 1927, číslo 168 Sb. z. a n. so všetkými doplnkami a zmenami, ako aj doteraz platná colná tarifa česko-slovenská upravená podľa ustanovenia čl. II, zákona zo dňa 12. aug. 1921, č. 349 Sb. z. a n. a podľa ustanovenia zákona zo dňa 22. júna 1926, číslo 109 Sb. z. a n. s príslušnými doplnkami a vysvetlivkami.

§ 3.

Platné česko-slovenské smluvy a dohody povahy obchodno-politickej uzavreté s cudzími štátmi platia aj pre styk medzi Slovenským štátom a príslušnými štátmi, pokiaľ ich tieto štáty uznávajú pre seba za záväzné. Kompenzačné a kontingentné dohody Česko-Slovenska s inými štátmi sú pre Slovenský štát platné len do takej miery, v akej sa pri ich uzavieraní bral zreteľ na vývozné a dovozné možnosti Slovenska.

Zákon o vyhlásení samostatného Slovenského štátu z 14. 3. 1939.

Zákon č. 1/1939 Zb. slovenského zákonníka

62/1612 Heller, Franz 32

Schreiber dieses Briefes darf aller 6 Wochen einen Brief absenden und empfangen. Besuche von Angehörigen sind aller 4 Wochen zulässig. Zusendungen an Gefangene und Besuche von Angehörigen sind nur statthaft nach vorher schriftlich eingeholter Genehmigung. Schwären werden nicht angenommen. Briefmarken und Geld dürfen in Briefen nicht abgesandt werden. Geld nur mit Postanweisung. Ansichtskarten, Briefe und Postkarten ohne Unterschrift sowie Briefe über 4 Seiten werden nicht angenommen.

den 25. Jyana 1942.

Milá žena a děti!

Přijímám odměnou srdcešný pozdrav a mnoho vzpomínek na vás! Dopis jsem od vás dostal 23/9. a 6/10. a fotku také, milé rád budu chlit poslat osobně celou rodinu. Já jsem zdrav. Pozdrav na rodiče, bratři, sestry, svagři a všechny známé. Zlatíček jsem obdržel byl u něj světe šalo, štucelky, sádcečko, kartáček a 2. prasty. 14. Čtenářského prosince budu od tady propuštěn tak asi 20. až 22. prosince přijedu buď do Terešína nebo do M. Poloslaví tak raději o návštěvu to miře obstarat P. Ramiře poněvadž má levnou sráhu a miře mi přinese něco k jídlu a ke kouření, sirky a papírky, žluté botky a vložky do nich.) Sem do Brand-Erbisdorfu mě pošlete Hrátky zimník, 1. prádlo, 1. ponožky, 1. šlapky na uši. 50. cigaret, 2. papírky 2. sirky 1. menší tvrdou ránočku na cestu (nie mazarého) a napište seznam všeho co mě prosiláte a dejte ho do kapsy do zimníku abych viděl co mám dostat. Tento balík pošle 8. prosince.

Bordina 13 (1899)

Dopis Františka Hellera manželce a synovi z nacistické káznice v Brand-Erbisdorfu z 25. 10. 1942. Heller byl zatčen na jaře 1940 za finanční podporu ilegální KSČ. V roce 1941 byl odsouzen na 30 měsíců káznice, ale vzhledem ke svému židovskému původu byl po odpykání trestu převezen do koncentračního tábora v Osvětimi, kde zahynul v předjaří roku 1943.

Národní archiv, f. Okupační vězeňské spisy, sign. Waldheim 7

Ukať rajče na Uliuik Procházkovům a vřídí
aby Vladimírovi poslali itna (balíček) 3. páry
těplých ponožek a nějaké mydlo. A otom
kole tovis že jeto pro Jarinka tura když má
chodit přšky a ty ostatní všichni jěd. Mašli dost
peněz tak si tu dámenku kupte. Peně vám
ji u Hradčky vybíre, zas to ušetíte na botách.
Ďdali jste nuraňoměli na úroky a také přijde
pořádní pojistka k placení. Pošlete mě pohled
čítova a napište nám také pár řádku. Jem rád
že jste měli hodně brambor aspoň se nám naco
těst. Ať mě jor. Polírku vřídí prostřednictvím
závodního výboru Ďdali budu znovu přijat do
továrny do zaměstnání ať budu propuštěn
z vězení a bude tak laskav a napíšem to.
Uroholi jste měli na poli brambor. Co stromky
Ďdali nuraňchli některé. Ďdali máte ten plot u
svobodové strany hotoví. Ďdali ten Floch u Prouhy
je již doma. Z dopisu od jara jem poznal že se mně
dobře učí když prodělal škoušku do II. třídy mřšťan
-ky tak ať se dobře učí bude to potřebovat ať přijde
domu ať mě má co vyprávět s učení. A to kolo
si kupte ať na mě nčeka já žádné peníze
nemám, udělyte si tu radost, vřdyt ji na tom
světe máte málo. Jste budu týden před odchodem
psát d. dopis tak už vám toho moc od hda nenapiši.
Brzy odepište a častěji ať mě ke konci potěšíte.
Líbá vás a zdraví Otie!

Attentat

auf den

Stellvertretenden Reichsprotektor.

10 Millionen Kronen Belohnung

für zweckdienliche Angaben, die zur Ergreifung der Täter führen.

Am 27. Mai 1942 gegen 10.30 Uhr wurde auf den Stellvertretenden Reichsprotektor, SS-Obergruppenführer Heydrich, ein Attentat verübt. Der Stellvertretende Reichsprotektor kam mit seinem Kraftwagen aus der Richtung Jungfern-Breschan durch die Kirchmaierstraße im Stadtteil Prag-Lieben und war im Begriff, in die Klein-Holeschowitzstraße einzubiegen, um in die Stadt zu fahren. Dabei stellte sich dem Wagen ein Mann entgegen, der versuchte, aus einer Maschinenpistole Schüsse auf die Insassen des Wagens abzugeben. Im gleichen Augenblick warf ein zweiter Mann einen Sprengkörper gegen den Wagen, der beim Aufschlag explodierte. Nach dem Anschlag flüchtete der eine Täter durch die Kirchmaierstraße und den Kolingarten in die Zündstätte in die Fleischerei Franz Brauner, Hausnummer 22. Von hier aus setzte er nach Abgabe einiger Schüsse seine Flucht durch die Zündstätte zur Klein-Holeschowitzstraße, vermutlich in Stadtrichtung, fort. Der zweite Täter flüchtete auf einem bereitstehenden Fahrrad durch die Kirchmaierstraße in Richtung des Stadtteils Alt-Lieben.

Dieser Täter war ein mittelgroßer, schlanker Mann, der einen dunklen bis schwarzen Anzug und einen schwarzen Hut trug.

Der andere Täter, der durch die Kirchmaierstraße und den Kolingarten flüchtete, wird wie folgt beschrieben:

160–162 groß, breitschultrige, kräftige Figur, volles, rundes, sonnengebräuntes Gesicht, breiter Mund mit aufgeworfenen Lippen, dunkles, nach hinten gekämmtes Haar; etwa 30–35 Jahre alt.

Der Mann war bekleidet mit einem dunklen bis dunkelbraunen Anzug, mit hellen Streifen, und braunen Halbschuhen. Eine Kopfbedeckung trug er bei der Flucht nicht.

Einer der Täter hat am Tatort einen hellbeigen Sommermantel aus Ballonseide mit hellen Knöpfen zurückgelassen. Jeder der Täter hatte je eine dunkelbraune Aktentasche bei sich, die am Tatort vorgefunden wurden. In einer der Taschen befand sich eine angeschmutzte beigefarbige Ballonmütze aus Kräuselhautstoff, die ein großes rundes blaues Firmenzeichen des Warenhauses „Weißer Schwan“ trägt. Der Täter, der zu Fuß flüchtete, hat in der Nähe des Tatortes ein Damenfahrrad Marke „Moto-Velo J. Krömar, Teplice“, Fabriknummer 40 363 zurückgelassen. Das Damenrad hat schwarze Felgen mit 9 mm breiten roten Streifen, rot-elfenbein verzierter Gabel und Rahmen, rote, schwarzumranderte Handgriffe, rotbraunen, gutenhaltigen Sattel mit Streckledern, braune Werkzeugtasche, schwarzen Kettenschutz und stark beschädigten, dunkel bis hell gefärbten Kleiderschutz. Am Rad befindet sich eine vernickelte Fahrradpumpe mit Fußhebel und 25 cm langem Luftschlauch. An diesem Rad hing die eine der am Tatort gefundenen Aktentaschen.

Die Täter müssen längere Zeit, vielleicht sogar Stunden, am Tatort auf den Stellv. Reichsprotektor gewartet haben.

Unter Hinweis auf die **ausgesetzte Belohnung von 10 Millionen Kronen**, die für Angaben aus der Bevölkerung, die zur Ergreifung der Täter führen, ausgesetzt ist und **voll zur Auszahlung gelangt**, wird gefragt:

1. Wer kann Angaben über die Täter machen?
2. Wer hat die Täter am Tatort beobachtet?
3. Wem gehören die näher beschriebenen Gegenstände, insbesondere wem fehlt das beschriebene Damenrad, der Mantel, die Mütze und die Aktentaschen?

Die näherbeschriebenen Gegenstände werden ab heute um 9 Uhr in einem Schaufenster der Schuhfirma B a t ' a, Prag II, am Wenzelsplatz Nr. 6 ausgestellt.

Wer die gewünschten Auskünfte geben könnte, sie aber nicht von selbst der Polizei gegenüber macht, wird entsprechend der bekanntgegebenen Verordnung des Reichsprotektors in Böhmen und Mähren über die Verhängung des zivilen Ausnahmezustandes vom 27. Mai 1942 mit seiner Familie erschossen. Allen Personen wird zugesichert, daß ihre Angaben auf Wunsch streng vertraulich behandelt werden. Darüberhinaus haben alle Hausbesitzer, Wohnungsinhaber und Inhaber von Hotels usw. ab 28. V. 1942 die Pflicht, polizeilich bisher nicht angemeldete Personen im gesamten Protektorat der zuständigen polizeilichen Meldebehörde unter Hinweis auf diese Bekanntmachung zur Anmeldung zu bringen. Verstoß gegen diese Anordnung wird mit dem Tode bestraft.

Mitteilungen nimmt die Geheime Staatspolizei, Staatspolizeileitstelle Prag, Prag II, Bredauergasse Nr. 20, Telefonnummer 30.041, sowie jede andere deutsche und Protektorats-Polizeibehörde mündlich, schriftlich oder telefonisch entgegen.

Prag, den 28. Mai 1942.

Der Höhere SS- und Polizeiführer
beim Reichsprotektor in Böhmen und Mähren
gez. K. H. Frank.

461

Dne 27. 5. 1942 provedli čs. parašutisté výsadku Anthropoid Jozef Gabčík a Jan Kubiš **atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha**, jehož hlavním úkolem v protektorátu bylo potlačení vzrůstajícího národního odporu. Okamžitě bylo zahájeno pátrání po pachatelích, byl vyhlášen civilní výjimečný stav a zavedeno druhé stanné právo. Vyhláška z 28. 5. 1942 podepsaná státním tajemníkem K. H. Frankem.
Národní archiv, f. Úřad říšského protektora, sign. 114-10/33

Atentát

na

Zastupujícího říšského protektora.

10 milionů korun odměny

za předmětné údaje, které povedou
k dopadení pachatelů

Dne 27. května 1942 asi v 10.30 hod. byl spáchán atentát na Zastupujícího říšského protektora **H. Heydricha**. Zastupující říšský protektor přijížděl svým autem směrem z Panenských Břežan Kirchmaierovou třídou v městské čtvrti Praha-Libeň a právě chtěl zabočit do ulice V Holešovičkách, aby jel dále do města. Tu se postavil vozu v cestu muž, jenž se pokoušel vystřelit z automatické pistole na osoby, sedící ve voze. Současně hodil druhý muž proti vozu třaskavinu, která při nárazu vybuchla. Po atentátu prchal jeden pachatel Kirchmaierovou třídou a ulicí Na Kolínské do ulice Na Zápalcích do řeznického obchodu Františka Braunera, číslo domu 22. Odtud pak, když byl vypálen několik výstřelů, pokračoval v útěku ulicí Na Zápalcích k ulici v Holešovičkách, patrně směrem do města. Druhý pachatel uprchl na připraveném velocipedu Kirchmaierovou třídou směrem k městské čtvrti Stará Libeň.

Tento pachatel byl muž střední velikosti, štíhlý, měl na sobě tmavé až černé šaty a černý klobouk.

Druhý pachatel, ten, který uprchl Kirchmaierovou třídou a ulicí Na Kolínské, je popisován takto:

Vysoký 160–162, široký v ramenou, silná postava, plný, okrouhlý, sluncem opálený obličej, široká ústa s ohrnutými rty, tmavé dozadu sčesané vlasy; stáří asi 30–35 let.

Tento muž měl na sobě tmavé až tmavohnědé šaty se světlými proužky a hnědé střevíce. Pokrývku hlavy při útěku neměl.

Jeden z pachatelů zanechal na místě činu světle béžový plášť z balonového hedvábí se světlými knoflíky. Každý z pachatelů měl temně hnědou aktovku, které byly nalezeny na místě činu. V jedné z těchto aktovek byla pošpiněná balonová čepice béžové barvy z velbloudí srsti, na níž je velká, okrouhlá, modrožlutá značka firmy obchodního domu „Bílá labuť“. Pachatel, jenž uprchl pěšky, zanechal v blízkosti místa činu dámský velociped značky „Moto-Velo J. Krčmar, Teplice“, tovární číslo 40.363. Tento dámský velociped má černé věnce kola (ráfy) s širšími červenými pruhy, slonovinově červeně ozdobené vidlice a rám, červená, černě lakovaná řídítka, červenohnědé, dobře zachované pérované sedlo, hnědou torbu na nástroje, černé chránidlo a poškozenou, tmavě až světle zbarvenou ochrannou síť. Na kole je poniklovaná hustilka s nožním držákem a 45 cm dlouhou hadicí. Na tomto kole visela jedna z aktovek, nalezených na místě činu.

Pachatelé jistě čekali delší dobu, snad dokonce několik hodin, na místě činu na zastupujícího říšského protektora.

S poukazem na **vypsanou odměnu 10.000.000 korun**, která je stanovena na údaje z řad obyvatelstva, jež povedou k dopadení pachatelů a **bude plně vyplacena**, se předkládají tyto otázky:

- 1. Kdo může učiniti údaje o pachatelích?**
- 2. Kdo pozoroval pachatele na místě činu?**
- 3. Komu patří ony blíže popsané věci, obzvláště pak komu chybí onen popsáný dámský velociped, plášť, čepice a aktovky?**

Tyto výše popsané věci jsou od dneška od 9. hodiny vystaveny ve výkladní skříní obchodu s obuví Baťa, Praha II., Václavské nám. 6.

Kdo by mohl podati žádané informace, ale nesdělí je z vlastní vůle policii, bude ve smyslu vyhlášeného nařízení Říšského protektora v Čechách a na Moravě o vyhlášení civilního výjimečného stavu ze dne 27. května 1942 se svou rodinou zastřelen. Všechny osoby se ujistějí, že jejich údaje budou považovány za přísně důvěrné. Kromě toho je povinnost všech majitelů domů, majitelů bytů a majitelů hotelů a t.d., počínaje dnem 28. května 1942, všechny policejné dosud nepřihlášené osoby v celém Protektorátě přihlásit s poukazem na tuto vyhlášku, příslušným policejním přihlašovacím úřadům. Provinění proti tomuto nařízení se trestá smrtí.

Sdělení přijímá tajná státní policie, hlavní úřadovna státní policie Praha (Staatspolizeileitstelle Praha), v Praze II., Bredovská ulice čís. 20, čís. telefonu 30041, jakož i každý jiný německý nebo protektorátní policejní úřad, a to ústně nebo telefonicky.

V Praze dne 28. května 1942.

Vyšší vedoucí **SS a policie
u říšského protektora v Čechách a na Moravě
podepsán: K. H. Frank.**

Československý vládní delegát.**Vyhláška**

U místních Národních Výborů jsou povinni se přihlásiti během 24 hodin k soupisu:

- 1.) Důstojníci a rotmistři z povolání bývalé československé armády do 60 let svého věku.
- 2.) Důstojníci, rotmistři a mužstvo v záloze a náhradní záloze bývalé československé armády ročníků narození 1899 a mladší.
- 3.) Českoslovenští státní občané, kteří sloužili v maďarské armádě.
- 4.) Bývalí příslušníci československého státního bezpečnostního sboru, československého četnictva a československé finanční stráže včetně do 60 let svého věku.

Nepřihlášení se k soupisu bude trestáno podle zákona.

V Chustu, dne 30. října 1944.

Československý vládní delegát:

Ministr František Němec

„Karpatska“ tiskárna Husty

**Чехословацький
правительственный делегат.****Оголошення**

У місцевих Нар. Радах протягом 24. годин для списання повинні зголоситися:

- 1.) Із звання старшини й підстаршини бувшої чехосл. армії до 60 літ віку.
- 2.) Старшини, підстаршини й воєки в резерві й доповнюючій резерві бувшої чсл. армії, роджені в р. 1899 й молодші.
- 3.) Чсл. державні горожане, що служили в мадярській армії.
- 4.) Бувші члени чсл. держ. поліції, чсл. держ. жандармерії й чсл. фінансової сторожі включно до 60 літ свого життя.

Ті, що не приголсяться, будуть покарані після закону.

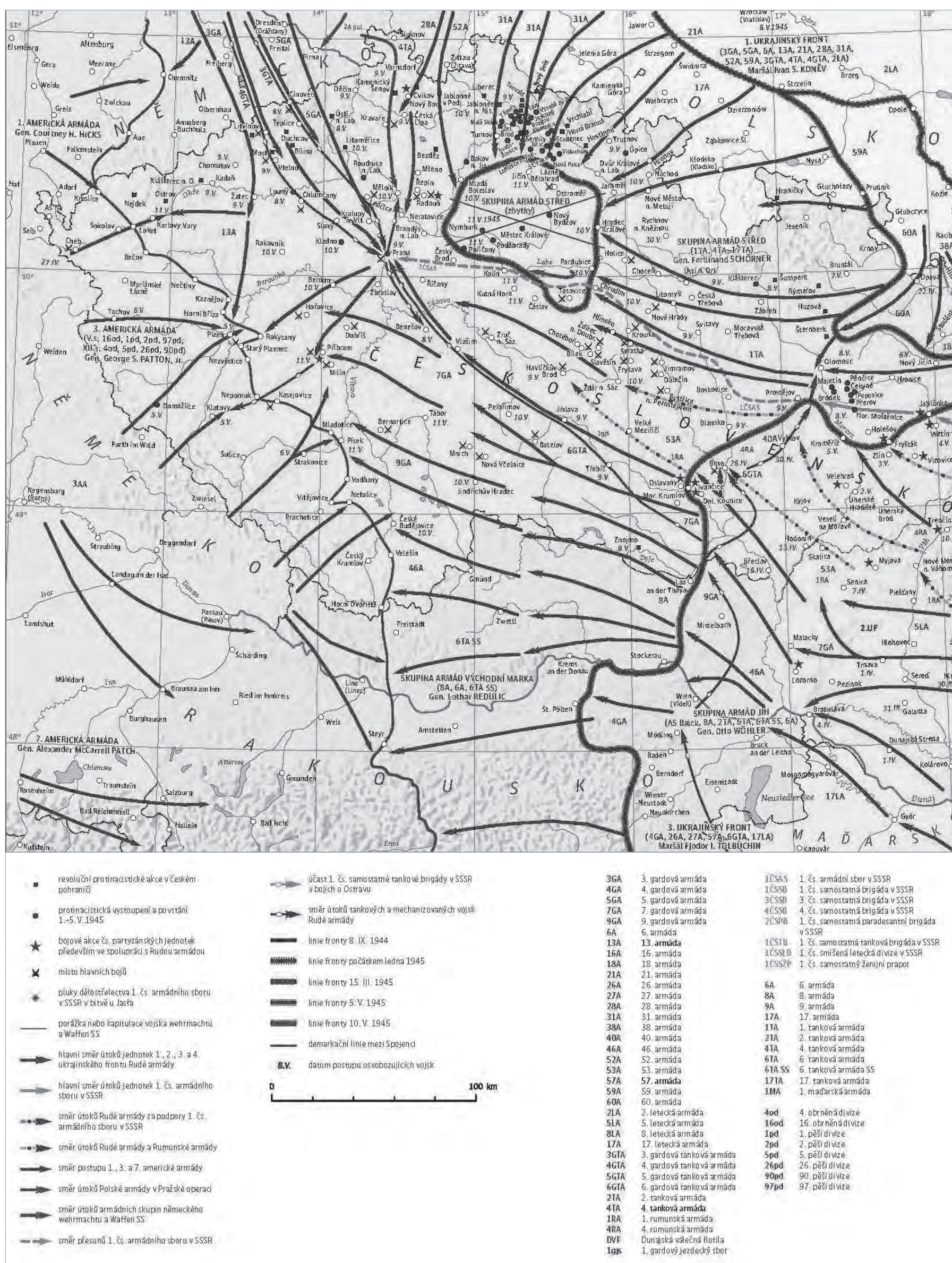
В Хусті, дня 30. жовтня 1944.

Чехословацький правительственный делегат:

Міністер Франтишек Немец

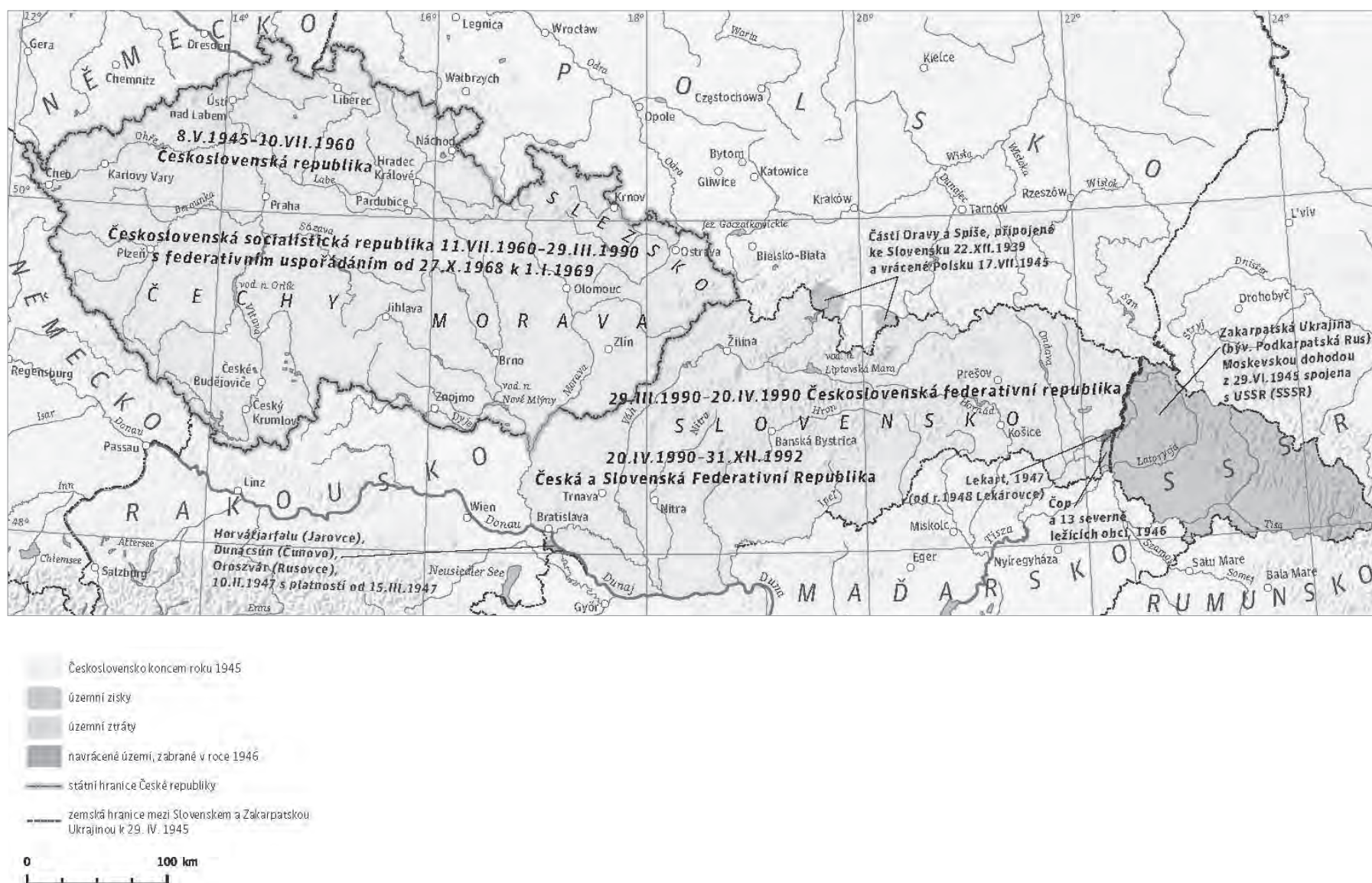
Mobilizační vyhláška do československé armády vydaná v Chustu, 30. 10. 1944, a rozšířená v pěti podkarpatských okresech spravovaných Úřadem vládního delegáta pro osvobozené území před odstoupením celé Podkarpatské Rusi Sovětskému svazu. Branci z nejvýhodnější části Československé republiky pomohli obnovit bojovou sílu 1. čs. armádního sboru v SSSR oslabeného krvavými boji v Karpatech.

Národní archiv, f. Ministerstvo vnitra - Londýn, sign. 2-76-9

Osvobození Československa v roce 1945 (Čechy, Morava, Slezsko).

Eva Semotanová, Jiří Cajthaml a kol., *Akademický atlas českých dějin*, Praha, Academia 2014, s. 451

Územní vývoj Československa po roce 1945. Eva Semotanová, Jiří Cajthaml a kol., *Akademický atlas českých dějin*, Praha, Academia 2014, s. 452

Plakát Vítězný únor roku 1948, jehož původcem byl čelný tvůrce politických plakátů, malíř, grafik a ilustrátor, ale i autor monumentálních děl socialistického realismu Adolf Zábanský.
Národní archiv, Dokumentace, nezprac.

- HLAS SVOBODY -

172

Vydává Hnutí Jana Masaryka, složka III. Lár. odboje .

Demokratické Československo, země Masaryka a Beneše, stála se opět obětí totalitní diktatury. Politické násilí a podvod slaví své triumfy. Již po druhé v deseti letech není vláda věcí v rukou českého lidu. Usurpátoři, ač demokracii všemi prostředky potlačují, mluví vůli lidu a tím se demokracie dovolávají. Každý však, kdo není hluchý a slepý, musí cítit, kdo tu ve skutečnosti vládne, – nikoli s lidem a pro lid, ale nad lidem a proti lidu. Utlačovat a terorizovat je však možno jen toho, kdo se terorizovat a utlačovat nechá. Jen národ, který se vzdá duševně a mravně, podlehne.

Príslušníci čs. strany lidové, zastánci křesťanského svět. názoru !

Neustupujte silám temna a násilí a semkněte se ještě pevněji kolem praporu pravdy a práva, který v naší zemi vztyčil Msgr. Srámek a jeho spolupracovníci! Budte stejně pevní, jako vaši bratři v ostatních zotročených státech východní, jihovýchodní a střední Evropy!

Sociální demokraté, stoupenci svobodného, demokratického socialismu!

Dokažte svým postojem, že se neztotožňujete s hanebnou zradou, již se na sociálně demokratických zásadách dopustil Quiesling Fierlinger s hrstkou placených zrádců. Vaše strana nezaniká násilnou likvidací a žije dále v srdcích všech upřímných socialistů a demokratů. Sociální demokracie byla před KSČ a bude i po ní.

Českoslovenští národní socialisté !

Byli jste vždy vlasteneckým předvojem a štítem národa a republiky. Keslejte ze svých zásad a nezradte ideály Klofačovy. Jděte a myslíte s prezidentem Benešem !

Sokolové !

Udělalí jste nám radost, neklamali jste a národ ve vás vidí symbol své nezávislosti. Tak, jako o sletě, zachovejte i nadále věrnost svobodné, československé tradici Tyrševa hnutí!

Mladí Čechoslováci !

Nechtějte se stát potravou kanonů v expansivním tažení Sovětů proti západnímu světu. Odmítněte stát se hrobaři svobody národa !

České ženy !

Věřme, že se nikdy nesmíříte se zotročením našeho národa . Víme, že své děti vychováváte v duchu Masarykově.

Pozitivní členové KSČ !

Nevěřte, že je možno socialismus uskutečnit bajonety, lží a demagogií! Odmítněte fašistickou politiku a teror vašich nynějších představitelů, subjektivních prospěchářů, kteří vás zradí !

Vy všichni, kdož milujete svobodu, kdož půjdete za Benešem !

Vláda božská a špehů do hrobu klesne, pravda zvítězí ! Věřte ve vítězství spravedlivé věci, věrte v morální sílu národa ! Budte připraveni, až k vám jde náš nový 28. říjen a 5. květen! Budte však také ostrážiti a obezřelí. Teror komunofašistů se bude stupňovat uměrně s blížícím se koncem vraždy Jana Masaryka. Vydržte a nezdoufejte, – vítězství jest naše !

Hnutí Jana Masaryka .

Odpor proti komunistickému režimu v první fázi jeho existence měl různé podoby: od zpravodajské činnosti ve prospěch západních rozvědek či čs. exilu, organizování ilegálních přechodů hranic, ukrývání osob a péče o občany ohrožené zatčením a zahraniční kurýry, rozšiřování letáků a psaní protirežimních nápisů, přes útoky na sídla stranických a státních institucí až po zastrasování představitelů režimu, včetně fyzických útoků na ně končících někdy jejich smrtí. Činnost některých protirežimních skupin byla částečně či zcela vyprovokovaná Státní bezpečností. Autora letáku rozšiřovaného v srpnu 1948 v Praze a podepsaného Hnutím Jana Masaryka, se nepodařilo vypátrat.

Archiv bezpečnostních služeb, sign. 304-263-4, fol. 152

Případ Milady Horákové a spol. patřil bezesporu k největším politickým procesům v komunistickém Českosloven-
sku. Na trestní řízení probíhající v květnu a červnu 1950 s třinácti obžalovanými, z nichž čtyři – vedle samotné Horákové
též Závěš Kalandra, Jan Buchal a Oldřich Pecl – byli odsouzeni k trestu smrti a přes protesty zahraniční veřejnosti popra-
vení, navázala další soudní řízení s takřka sedmi stovkami dalších obviněných. Hlavní proces doprovázela mimořádná
publicita a Státní soud byl zaplaven rezolucemi z továren, úřadů, obcí i škol, volajícími po přísném potrestání obviněných.
Národní archiv, Státní prokuratura, sp. zn. Pst I 774/50, nezprac.

Sbírka zákonů č. 100/1960

PROHLÁŠENÍ

I

My pracující lid Československa prohlašujeme slavnostně:

Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků i ostatních pracujících a které měly od vítězství Velké říjnové socialistické revoluce před očima jako vzor, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností i u nás.

Socialismus v naší vlasti zvítězil!

Vstoupili jsme do nového období našich dějin a jsme odhodláni jít dále k novým, ještě vyšším cílům. Dáváme socialistickou výstavbu, přecházíme k budování vyspělé socialistické společnosti a shromažďujeme síly pro přechod ke komunismu.

Po této cestě půjdeme dále ruku v ruce s našim velkým spojencem, bratrským Svazem sovětských socialistických republik, a se všemi ostatními přátelskými zeměmi světové socialistické soustavy, jejímž je naše republika pevným článkem.

Chceme žít v míru a přátelství se všemi národy světa a přispívat k mírovému soužití a k dobrým vztahům mezi státy s různým společenským zřízením. Důslednou mírovou politikou a všestranným rozvojem své země budeme napomáhat k tomu, aby se všechny národy přesvědčily o přednostech socialismu, který jediný vede k blahu všeho lidstva.

II

Před patnácti lety, v roce 1945, se náš pracující lid, osvobozený hrdinnou Sovětskou armádou z pout fašistické okupace, rozhodl po zkušenostech s buržoazní republikou budovat svůj osvobozený stát jako lidovou demokracii, jejímž posláním bylo zajistit mu pokojný vývoj k socialismu. V čele republiky stanula Komunistická strana Československa, osvědčený předvoj dělnické třídy, zocelený v boji v době buržoazní republiky a za okupace. Poslední široce založený pokus mezinárodní a vnitřní reakce o zvrát tohoto vývoje byl odražen rozhodným vystoupením pracujícího lidu v únoru 1948.

Náš pracující lid se tak nejprve zbavil cizáckého panství a poté i kapitalistického vykořisťování a stal se hospodářem své země. Za těchto patnáct let dovedl svou práci a svým cílevědomým úsilím ve všech oblastech lidské činnosti dosáhnout takových úspěchů, jaké byly za kapitalismu nemyslitelné. Přednosti socialistického zřízení se projeví též u nás naprosto jasně a přesvědčivě.

Změnila se podstatně tvářnost naší země. Naše národní hospodářství se rozvíjí a sílí jako nikdy předtím. Výroba rok od roku vzrůstá a životní úroveň všech pracujících se neustále zvyšuje. Není již u nás vykořisťovatelských tříd, vykořisťování člověka člověkem je navždy odstraněno. Není již hospodářských krizí ani nezaměstnanosti. Vzdělání a kultura se stávají obecným majetkem všech pracujících.

Oba národy, které vytvořily Československou republiku, Češi a Slováci, žijí v bratrské shodě. Společně budování socia-

— 293 —

Preambule „socialistické ústavy“ z 11. července 1960 deklarující dovršení socialistické výstavby v zemi a odhodlání směřovat úsilí k vytvoření materiálních a duchovních předpokladů pro přechod společnosti ke komunismu.

Sbírky zákonů Československé socialistické republiky, Ústavní zákon č. 100/60 Sb.

lismu umožnilo, aby Slovensko záhy překonalo svou někdejší zaostalost a povzneslo se na vysokou úroveň v průmyslu i v zemědělství.

Československý stát, ve který se zorganizoval pracující lid v čele s dělnickou třídou, stal se lidovou organizací v nejvyšším slova smyslu — socialistickým státem.

V naší zemi byly již vyřešeny všechny základní úkoly přechodu od kapitalistické společnosti k společnosti socialistické. Osvozená lidská práce se stala základním činitelem v celé naší společnosti. Je nyní nejen povinností, ale i věcí cti každého občana. Uskutečňuje se již zásada socialismu:

„Každý podle svých schopností,
každému podle jeho práce!“

Lidová demokracie se jako cesta k socialismu plně osvědčila: dovedla nás k jeho vítězství.

III

Všechno naše usilování směřuje nyní k tomu, abychom vytvářeli materiální a duchovní předpoklady pro přechod naší společnosti ke komunismu.

Rozvíjejíce socialistickou státnost, budeme dále zdokonalovat naši socialistickou demokracii, rozšiřovat účast pracujících na správě státu a na řízení hospodářství, upevňovat politickou a morální jednotu naší společnosti, zabezpečovat obranu země, střežit revoluční vymoženosti lidu a vytvářet podmínky pro rozvoj všech jeho tvůrčích schopností.

V dalším vývoji, kdy se práce stane první životní potřebou, chceme dosáhnout takového rozmachu výrobních sil a takového rozmnožení bohatství společnosti, aby bylo možno vyhovět všem rostoucím potřebám společnosti i všestranného rozvoje každého jejího člena. Pak bude možno přejít k uskutečňování nejvyšší zásady rozdělování — zásady komunismu:

„Každý podle svých schopností,
každému podle jeho potřeb!“

*

Abychom utvrdili všechny dosavadní výsledky bojů a práce našeho lidu a abychom zároveň ukázali nezlomnou vůli dospět k cílům ještě vyšším, uzákoňujeme dnes tuto socialistickou ústavu naší republiky.

R e s o l u c e

studentů Filozofické fakulty ze dne 8.11.1967, adresované ministru školství, prof. dr. J. Hájkovi, UVKSC, MVKSC, ministerstvu vnitra, UV, MV, VOV, ČSM.

Považujeme za nutné vyjádřit se k událostem na Strahově dne 31.10.t.r. Rozhořčeně odsuzujeme brutální zásah příslušníků VB vůči strahovským studentům. Vyjadřujeme znepokojení nad nedostatky úrovně a kvality nově vybudovaných kolejí, protože právě tyto nedostatky bezprostředně vedly k této události. ^{Důležitá} Domníváme se, že tyto události mají hlubší příčiny, které nemohou být vyřešeny pouze nápravou konkrétních nedostatků.

Jame znepokojení apriorně odmítavým postojem určitých vrstev veřejnosti ke studentům a inteligenci vůbec. Domníváme se, že tento postoj je typický pro většinu členů VB, že nepochází pouze z mentality jednotlivých členů, ale z nevyjasněné úlohy celého aparátu VB v socialistické společnosti.

Požadujeme garance, aby podobné události se nemohly opakovat a proto vznášíme tyto požadavky:

- 1) požadavek akademické půdy na fakultách a v areálu kolejí (adres. MŠ a UVKSC)
- 2) oznámení jmen viníků a oznámení formy administrativního postihu
- 3) označení příslušníků VB viditelnými čísly
- 4) žádáme ministra školství prof. dr. H., aby předložil strahovské události na pořad ~~naší~~ jednání MŠ
- 5) žádáme, aby byly provedena tiskové opravy původně zveřejněných zpráv o strahovské události
- 6) žádáme zveřejnění výsledků šetření komise rektora ČVUT
- 7) žádáme o zákaz používání jakýchkoliv chemických prostředků proti lidem na území ČSSR
- 8) žádáme, aby celé šetření bylo provedeno do konce listopadu a dovedeno ke konkrétním výsledkům

Unesli jsme se, že dne 20.11.1967 bude na naší fakultě uspořádána schůze. Do té doby budeme svůj postup prostřednictvím VOVČSM koordinovat s ostatními fakultami. Žádáme, aby této schůzi byli ministerstvem školství a vnitra předloženy tyto materiály:

- a) dokument ministerstva školství, který zaručuje jednání o akademické svobodě na nejvyšší úrovni
- b) písemná omluva ministerstva vnitra pražským studentům a záruka, že viníci budou potrestáni
- c) záruka, že do měsíce budou mít příslušníci VB na svých uniformách evidenční čísla.

V případě, že tohoto dne nebudou předložena tyto dokumenty v uspokojivé formě, bude tato schůze jednat o uspořádání legální tiché demonstrace proti zneuznání úlohy studentstva v této společnosti.

Za správnost vyhotovení:

Smola, Hevř

Smola, Hevř

9.11.1967, Praha

Za FV-ČSM-FFÚK:

předseda Zdeněk Zbořil
tajemnice Smolanová
zástupkyně Jana Kohnová

SOUKROMÝ ARCHIV
Jana KOHNOVÁ

19. 11. 68

Zjitřenou náladu ve společnosti a dlouhotrvající konflikt s vysokoškolskými studenty prohloubil policejní zásah proti demonstraci vysokoškoláků ze strahovských kolejí, kteří 31. října 1967 pod heslem „Chceme světlo!“ spontánně protestovali proti nevyhovujícím ubytovacím podmínkám. Rezoluce přijatá shromážděním studentů Filozofické fakulty Univerzity Karlovy dne 8. listopadu 1967 odsuzovala brutální zásah, požadovala jeho vyšetření a oznámení jmen viníků, respektování akademické půdy, tiskové opravy původních oficiálních zpráv o událostech a viditelné označení příslušníků VB.

Libri prohibiti, sb. Československé studentské hnutí v šedesátých letech 20. století II – sbírka Jany Kohnové, nezprac.

DVA TISÍCE SLOV která patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, vědcům, umělcům a všem

Nedávno ohrozila život našeho národa válka. Pak přišly další špatné časy a události, které ohrožily jeho duševní zdraví a charakter. S nadějí přijala většina národa program socialismu. Jeho řízení se však dostalo do rukou nepravým lidem. Nevadilo by tolik, že neměli dost státnických zkušeností, věcných znalostí ani filosofického vzdělání, kdyby aspoň byli měli víc obyčejné moudrosti a slušnosti, aby uměli vyslechnout mínění druhých a připustili své postupné vystředání schopnějšími.

Komunistická strana, která měla po válce velkou důvěru lidí, postupně ji vymaňovala za nřady, až je dostala všechny a nic jiného už neměla. Musíme to tak říci a vědět to i ti komunisté mezi námi, jejichž zklamání nad výsledky je tak velké jako zklamání ostatních. Chybná linie vedení změnila stranu z politické strany a ideového svazku v mocenskou organizaci, jež nabyla velké příležitosti pro vládnutí nad sebou, vyopčtivě zhabovala a lidi se špatným svědomím. Jejich příliv zapůsobil na povahu i chování stran, která nebyla vnitřně zařízena tak, aby v ní bez ostudných přitahů mohli nabývat vlivu pořádní lidé, kteří by ji plnili proměňovali tak, aby se stala hodila do moderního světa. Mnozí komunisté proti tomuto směřování bojovali, ale nepodařilo se jim zabránit ničemu z toho, co se stalo.

Poměry v komunistické straně byly modelem i příčinou stejných poměrů ve státě. Její spojením se státem vedlo k tomu, že ztratila výhodu nastupu od výkonu moci. Činnost státu a hospodářských organizací neměla kritiku. Parlament se odnášel rokovaně, vláda vládla, a ředitelé řídili. Volby neměly význam, zákony ztráceli váhu. Nemohli jsme důvěřovat svým zástupcům v žádném výboru, a když jsme mohli, nedalo se po nich zas nic chytit, protože nemohli nicého dosáhnout, ještě horší však bylo, že jsme už téměř nemohli důvěřovat ani jeden druhému. Osobní i kolektivní čest upadla. S pověstí se nikam nedošlo a o nějakém oceňování podle schopnosti darmo mluvit. Proto většina lidí ztratila zájem o obecné věci a sterala se jen o sebe a o peníze, přičemž ke špatnosti poměrů patřil i to, že ani na ty peníze není dosti spolehnouti. Pokazily se vztahy mezi lidmi, ztratila radost z práce, zkrátka přišly na národ časy, které ohrožily jeho duševní zdraví a charakter.

Za dnešní stav odpovídáme všichni, více však komunisté mezi námi, ale hlavně odpovědnost mají ti, kdo byli součástí či nástrojem nekontrolované moci. Byla to moc umíněná skupiny rozprostřené pomocí stranického aparátu z Prahy do každého okresu a obce. Tento aparát rozhodoval, co kdo smí a nesmí dělat, on řídil družstevnickou družstva, dělníků závody a občanům národní výbory. Žádná organizace nepatřila ve skutečnosti svým členům, ani komunistická. Hlavní vinou a největším kladem těchto vládnů je, že svou vůli vydávali za vůli dělnictva. Kdybychom tomu klamu chtěli věřit, museli bychom dnes dávat za vinu dělníkům úpadek našeho hospodářství, zločiny na nevinných lidech, zavedení cenzury, která zabránila, aby se o tom všem psalo, dělníci by byli viní chybnými investicemi, ztrátami obchodu, nedostatkem bytů. Nikdo rozumný samozřejmě v takovou vinu dělnictva neuvěří. Všichni víme, zejména to ví každý dělník, že dělnictvo prakticky nerozhodovalo v ničem. Dělnické funkcionáře dával odhlasovat někdo jiný. Zatímco se mnozí dělníci domnívali, že vládnou, vláda jejich jménem zvlášť vychovávala vrstvu funkcionářů stranického a státního aparátu. Ti fakticky zaujali místo svržené třídy a sami se stali novou vrchností. Spravedlivě však řekneme, že někteří z nich si tuto špatnou hru dějů dávno uvědomili. Poznáváme je dnes podle toho, že odchází krůtky, napravují chyby, vracejí rozhodování členstvu a občanstvu, omezují pravomoc i početně stav úřednického aparátu, jsou s námi proti zastaralým názorům v členstvu strany. Ale velká část funkcionářstva se brání změnám a má dosud váhu. Má pořád ještě v ruce mocenské prostředky, zvláště na okresech a v obcích, kde jich může užívat skrytě a nezároveň.

Od začátku letošního roku jsme v obrodném procesu demokratizace. Začal v komunistické straně. Musíme to říci a vědět to i ti nekomunisté mezi námi, kteří

odsud už nic dobrého nečekali. Je ovšem třeba dodat, že tento proces ani nemohl jinde začít. Vždyť jenom komunisté mohli po celých dvacet let žít jakými politickým životem, jen komunistická kritika byla u věci, kde se dělaly, jen opozice v komunistické straně měla tu výsadu, že byla v doteku s protivníkem. Iniciativa a úsilí demokratických komunistů je proto jen splátkou na dluh, který celá strana má u nekomunistů, jež udržovala v nerovnoprávném postavení. Komunistické straně nepatří tedy žádný dík, patří jí snad přiznat, že se poctivě snaží využít poslední příležitosti k zachráně své i národní cti. Obrodný proces nepřichází s ničím příliš novým. Příkladní myšlenky a náměty, z nichž mnohé jsou starší než omlyl našeho socialismu a jiné vznikaly pod povrchem viditelného dění, měly být dávno vysloveny, byly však potlačovány. Nemáme iluzi, že tyto myšlenky vítězí teď silou pravdy. O jejich vítězství rozhodla spíš slabost starého vedení, které se zřejmě napřed muselo unavit dvacetiletým vládnutím, v němž mu nikdo nebránil. Zřejmě musely do plné formy dozrát všechny vady prvky skryté už v základech a ideologii tohoto systému. Napřečunujeme proto význam kritiky z řad spisovatelů a studentů. Zdrojem společenských změn je hospodářství. Správné slovo má svůj význam, jen když je řečeno za poměrů, které jsou už správně opraveny. Správně opravené poměry — tím se u nás bohužel musí rozumět naše celkové chudoba a úplný rozpad starého systému vládnutí, kdy se v klidu a míru na náš účet zkompromitovali politické i jiné typy. Pravda tedy nevítež, pravda prostě zbývá, když se všechno ostatní prostruší. Není tudíž důvodu k národní vítězoslávě, je pouze důvod k nové naději.

Obraťme se na vás v tomto okamžiku naděje, která je však pořád ohrožena. Trvalo několik měsíců, než mnozí z nás uvěřili, že mohou promluvit, mnozí však nevěří ani teď. Ale promluvíli jsme už tak a tolik se odvíjí, že svůj úmysl zlidštit tento režim musíme jedné dokončit. Jinak by odplata starých sil byla krutá. Obraťme se hlavně na ty, kdo zatím jen čekali. Čas, který nastává, bude rozhodující pro mnoho let.

Čas, který nastává, je léto s prázdninami a dovolenými, kdy se nám po starém zvyku bude chtít všeho nechat. Všude se však, že naši milí odpůrci si nedočkají letního oddechu, budou mobilizovat své zavazadla a budou si už teď chtít zaplatit klidné svátky vanečnou. Dávajme tedy pozor, co se bude dít, snažme se tomu porozumět a odpovídat. Vzdáme se nemožnému požadavku, aby nám vždycky někdo všude podal k všem jedinou výklad a jediný prostý závěr. Každý si bude muset udělat své závěry, na svou odpovědnost. Společně shodné závěry je možno najít jen v diskusi, k níž je nutná svoboda slova, která je vlastně jednou našou demokratickou výmohou letošního roku.

Do příštích dnů však musíme mít také s vlastní iniciativou a vlastními rozhodnutími.

Především budeme odporovat názorům, kdyby se vyskytly, že je možné dělat nějakou demokratickou obradu bez komunistů, případně proti nim. Bylo by to nespravedlivé, ale také nerozumné. Komunisté mají vybudované organizace, v těch je třeba podpořit pokrokové křídlo. Mají zkušené funkcionáře, mají konečně pořádek v ruce rozhodující páky a tlačítka. Před veřejností však stojí jejich akční program, který je také programem prvního vyrovnání největší nerovnosti, a nikdo jiný nemá žádný stejně konkrétní program. Je třeba požadovat, aby se svými místními akčními programy přišli před veřejnost v každém okrese a v každé obci. Tu náhle přijde o velmi obecně a dávno řádně správné činy. KSC připravuje sjezd, který zvolí nový ústřední výbor. Žádáme, aby byl lepší než ten dnešní. Říká-li dnes komunistická strana, že své vedoucí postavení naplňuje chce opírat o důvěru občanů a ne o násilí, věrme tomu potud, pokud můžeme věřit lidem, které už teď posílá jako delegáty na okresní a krajské konference.

V poslední době jsou lidé zneklidněni. Ze své postup demokratizace zastavili. Tento pocit je zčásti projevem únavy ze vzrušeného úsilí, zčásti odpovídá faktu, minula sezóna překvapivých ohlasů, vysokých demisi a opájecích projevů nebývalé slovní smělosti.

Zápas sil se však jen poněkud skryl, bojuje se o obsah a znění zákonů, o rozsah praktických opatření. Krom toho novým lidem, ministrům, prokurátorům, předstevům a tajemníkům, musíme popřít čas na práci. Mají právo na tento čas, aby se mohli budto osvědčit nebo znemožnit. Krom toho v centrálních politických orgánech nelze dnes čekat víc. Stejně projeví nechtě podivuhodné činnosti.

Praktická kvalita příští demokracie závisí na tom, co se stane s podniky a v podnicích. Při všech našich diskusích nakonec nás mají v rukou hospodáři. Dobrá hospodář je třeba hledat a prosazovat. Je pravda, že všichni jsme ve srovnání s rozvíjejícími zeměmi špatně placeni a někteří ještě hůř. Můžeme žádat víc peněz — které lze natáhnout a tím znehodnotit. Žádáme však spíše ředitele a předsedy, aby nám vytvořili, co a za kolik chtějí vyrábět, komu a za prodávání, kolik se vydělá, co z toho se vloží do modernizace výroby a co je možno rozdělit. Pod zdánlivě nudnými titulky běží v novinách odraz velmi tvrdého boje o demokracii nebo koryta. Do toho mohou dělníci jakožto podnikatelé zasáhnout tím, koho zvolí do podnikatelských správ a podnikových rad, jakožto zaměstnanci mohou pro sebe udělat nejlip, když si za své zástupce zvolí do odborových orgánů své přirozené vůdce, schopné a čestné lidi bez ohledu na stranickou příslušnost.

Jestliže nelze v této době čekat od nynějších centrálních politických orgánů víc, je třeba dosáhnout více v okresech a obcích. Žádáme odchod lidí, kteří zneužili své moci, poškodili veřejný majetek, jednali nečestně nebo krutě. Je třeba vynalézt způsoby, jak je přimět k odchodu. Například: veřejná kritika, rezoluce, demonstrace, demonstrační pracovní brigády, sbírka na dary pro ně do důchodu, stávka, bojkot jejich dyví. Odmítat však způsoby nezákonné, neslušné a hrubé, jelikož by jich využití k ovlivňování Alexandra Dubčeka. Náš odpor k psaní hrubých dopisů musí být tak všeobecný, aby každý takový dopis, který ještě dostanou, bylo možno považovat za dopis, který si dává poslat sami. Oživíme činnost Národní fronty. Požadujeme veřejné zasedání národních výborů. K otázkám, které nechce nikdo znát, ustavíme vlastní občanské výbory a komise, je to prostě: sejdě se několik lidí, zvolí předsedu, vedou řádné zápis, publikují svůj název, žádají řešení, nadají se zakřiknout. Okresní a místní tisk, který většinou zdegeneroval na úřední troubu, proměňujeme v tribunu všech kladných politických sil, žádáme ustavení redakčních rad ze zástupců Národní fronty nebo zakládáme jiné noviny. Ustavíme výbory na obranu svobody slova. Organizujeme při svých shromážděních vlastní pořádkovou službu. Uslušíme-li divné zprávy, ověřujeme si je, vysíláme delegace na kompetentní místa, jejich odpovědi zveřejňujeme třeba na vratech. Podporujeme orgány Bezpečnosti, když stíhají skutečnou nestátní a stav všeobecně není způsobit bezvládu a stav všeobecně nejistoty. Vyhýbáme se sousedským hádkám, neozvějíme se v politických souvislostech. Prozrazujeme tlizy.

Oživený letní pohyb po celé republice vyvolá zájem o uspořádání státoprávního vztahu mezi Čechy a Slovaky. Považujeme federalizaci za způsob řešení národnostní otázky, jinak je to jen jedno z významných opatření k demokratizaci poměrů. Toto opatření samo o sobě nemůže ani Slovákům přinést lepší život. Režim — v českých zemích zvlášť a na Slovensku zvlášť — se tím ještě neřeší. Vláda stranicko-státní byrokracie může trvat, na Slovensku dokonce o to líp, že jako „vybojovala větší svobodu“.

Veliké znepokojení v poslední době pochází z možnosti, že by do našeho vývoje zasáhly zahraniční síly. Tváří v tvář všem prasliam můžeme jediné trvat slusně na svém a nezacházet si. Své vládě můžeme dát najevo, že za ni budeme stát třeba se zbraní, pokud bude dělat to, čemu ji dáme mandát, a své spojence můžeme ujistit, že spojenecké, přátelské a obchodní smlouvy dodržíme. Naše podzádné výtky a neargumentovaná podezření musí jen ztěžovat postavení naší vlády, aniž nám pomohou. Rovnoprávné vztahy si beztrakt můžeme zajistit jedním tím, že zkvalitníme své vnitřní poměry a dovedeme obrodný proces tak daleko, až jednou ve volbách si zvolíme státníky, kteří budou mít

tolik statečnosti, cti i politického umu, aby takové vztahy ustavili a udrželi. To je ostatně problém naprosto všech vlád všech menších států světa.

Letošního jara vrátila se nám znovu jako po velké velké příležitosti. Máme znovu možnost vzít do rukou naši společnou věc, která má pracovní název socialismus, a dát jí tvar, který by lépe odpovídal našim kdysi dobrým pověstí i poměrně dobrému minění, jež jsme o sobě povadně měli. Toto jaro právě skončilo a už se nevrátí. V zimě se všechno dovíme.

Tím končí tato naše prohlášení k dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům, vědcům, technikům a všem. Napsáno bylo z podnětu vědců.

Podpisy nejsou úplnou sbírkou souhlasu, nýbrž jen vzorkem z různých skupin občanstva podle toho, jak bylo koho možno zastihnout.

Národní umělec **Beno Blachot**, člen opery ND v Praze; profesor MUDr. **Jan Brod**, DrSc., ředitel Ústavu pro choroby ohebu krevního v Praze; **Marie Buzková**, ošetrovatelka prasnic, Chotěbuz; akademik **Bohumil Bydžovský**, matematik; docent dr. **Jiří Cvekl**, filosof; **Věra Čáslavská**, olympijská vítězka; **Zdeněk Čechrák**, dělník CKD; **Zdeněk Fiala**, technik CKD; **Milan Hanuš**, dělník CKD; inženýr **Jiří Hanzelka**, spisovatel; MUDr. **Miroslav Holub**, vědecký pracovník Mikrobiologického ústavu ČSAV; **Zdeněk Holc**, dělník CKD, **Rudolf Hrušínský**, herec a režisér, **Dusan Hráza**, dělník CKD; **Jan Chocena**, sokromý rolník, Chotěbuz; **Jaromír Jirsa**, filmový režisér; profesor MUDr. **Vilma Jirsová**, DrSc., přednostka druhé interní kliniky lékařské fakulty UK v Hradci Králové; profesorka MUDr. **Věra Kadlecová**, DrSc., přednostka oční kliniky fakultní nemocnice UK v Praze; docent dr. **A. Knap**, Pedagogický institut v Ostravě; **Karel Kozík**, filosof; akademik **Jaromír Koutek**, geolog; **Otomar Krejča**, režisér; profesor MUDr. **Jiří Král**, DrSc., přednostka Ústavu tělovýchovného lékařství v Praze; inženýr **Miroslav Král**, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSC; **Karel Kraus**, architekt, dirigent TOČR; MUDr. profesor **Vladislav Krutá**, DrSc., přednostka Fyziologického ústavu Univerzity J. E. Purkyně v Brně; akademik **Vilém Lauferger**, přednostka laboratoře grafických věstev, vedcí metod v Praze; profesor MUDr. **Faust Lelek**, přednostka interní kliniky Palackého univerzity v Olomouci; přednostka Kardiologické společnosti; **Zuzana Maryšová**, statik státek Chotěbuz; **Jiří Manxel**, režisér; **Vladimír Mastekský**, technik CKD; **Josef Nevršíl**, dělník CKD; **Jaroslav Němec**, dělník CKD, **JUDr. Božena Pátková**, advokátka, Praha; člen korespondent ČSAV dipl. inž. **Emil Peřtýrek**, ředitel Hornického ústavu ČSAV; člen korespondent ČSAV profesor MUDr. **Ota Karol Poupá**, DrSc., vedoucí třetího oddělení Fyziologického ústavu ČSAV v Praze; profesor MUDr. **Jaroslav Procházka**, DrSc., přednostka chirurgické kliniky fakultní nemocnice v Hradci Králové; **Václav Radosilová**, zpěvačka, národní umělec; **Alfred Radak**, režisér; **Emil Rádok**, filmový režisér; **Jiří Kálek**, olympijský vítěz; národní umělec **Jaroslav Seifert**; profesor MUDr. **R. Sekla**, DrSc., přednostka Biologického ústavu UK v Praze; akademik MUDr. **Zdeněk Servít**, DrSc., ředitel Fyziologického ústavu ČSAV v Praze; doc. inž. **Jiří Sláma**, CSc., Vyzkumný ústav ekonomiky průmyslu a stavebnictví v Praze; člen korespondent ČSAV profesor MUDr. **Oldřich Starý**, DrSc., rektor UK v Praze; **Jiří Šlízek**, technik CKD; **Jiří Suchý**, básník; doc. MUDr. **Vojtěch Ševčík**, krajský traumatolog Severomoravského kraje, Ostrava; **Jiří Šilte**, hudební skladatel; **Karel Šilha**, dělník CKD; **Václav Sroub**, dělník CKD; **Jan Švaňmajer**, filmový režisér; **Marie Tomášová**, herečka; profesor PhDr. **Ladislav Toandl**, DrSc., kabinet teorie a metodologie vědy ČSAV v Praze; **Josef Topol**, spisovatel; národní umělec **Jiří Trnka**, režisér a výtvarník; **Jan Třeška**, herec; **Ludvík Vaculík**, novinář (autor tohoto textu); **Karel Vojtíšek**, dělník CKD; prof. MUDr. **Jan Vanýsek**, DrSc., prorektor Univerzity J. E. Purkyně v Brně; doc. MUDr. **Jiří Velemloucký**, kraj. internista Severomoravského kraje, Ostrava; prof. MUDr. **V. Vejvodský**, DrSc., přednostka oční kliniky Palackého univerzity v Olomouci; **Viktor Věra**, dělník CKD; národní umělec **Jan Werich**; akademik **Oto Wichterle**, ředitel Ústavu makromolekulární chemie ČSAV v Praze; národní umělec **Jaroslav Vojta**, člen činohry Národního divadla; plukovník **Emil Zatopek**, olympijský vítěz; **Dana Zátapková**, olympijská vítězka, **Jindřich Zogala**, ing. agronom, Chotěbuz.

POZNÁMKA REDAKCE: Jsme si vědomi, že stanovišho podepsaných dělníků, techniků, rolníků, vědců, umělců a současně situací vyvolá diskusi veřejnosti. Chceme ji dát na stránkách Práce slovo...

Na podporu dalšího rozvoje reformního procesu iniciovali pracovníci Československé akademie věd vznik petice, jejímž autorem se stal Ludvík Vaculík, a kterou podepsala řada významných představitelů společenského a kulturního života. Dokument „Dva tisíce slov“ byl 27. června 1968 publikován v Literárních listech a denících Mladá fronta, Práce a Zemědělské noviny. Vyzýval k aktivizaci veřejnosti na podporu reformu a demokratizace a to i za pomoci stávek a demonstrací. Jeho cílem bylo podpořit reformní kroky vedení KSC, jež jej ale odmítlo.

Práce, 27. 6. 1968

Národní archiv

HISTORICKÝ ÚSTAV

Akademie věd České republiky

1918
100
2018

Všemu lidu Československé socialistické republiky!

Včera dne 20. 8. 1968 kolem 23. hod. večer překročila vojska Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice Československé socialistické republiky. Stalo se tak bez vědomí presidenta republiky, předsedy Národního shromáždění, předsedy vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů.

V těchto hodinách zasedalo předsednictvo ÚV KSČ a zabývalo se přípravou XIV. sjezdu strany. Předsednictvo ÚV KSČ vyzývá všechny občany naší republiky, aby zachovali klid a nekladli postupujícím vojskům odpor. Proto ani naše armáda, Bezpečnost a Lidové milice nedostaly rozkaz k obraně země.

Předsednictvo ÚV KSČ považuje tento akt za odporující nejenom všem zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale za popření základních norem mezinárodního práva.

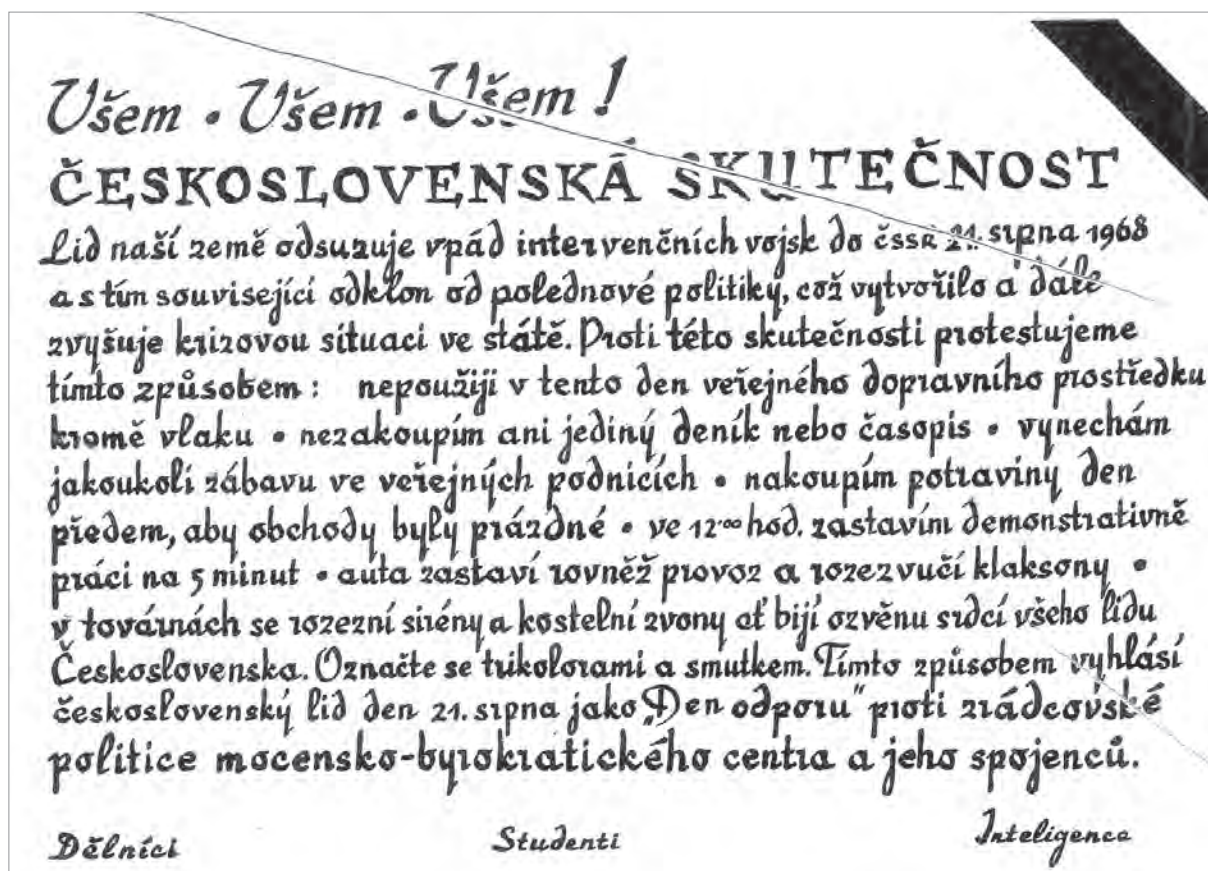
Všichni vedoucí funkcionáři státu, KSČ i Národní fronty zůstávají ve svých funkcích, do nichž byli jako představitelé lidu a členů svých organizací zvoleni podle zákonů a jiných norem, platných v Československé socialistické republice.

Ústavními činiteli je okamžitě svoláváno zasedání Národního shromáždění, vlády republiky, předsednictvo ústředního výboru KSČ svolává plénum ÚV KSČ k projednání vzniklé situace.

PŘEDSEDNICTVO ÚV KSČ

Okupaci odsoudilo předsednictvo ÚV KSČ, které právě projednávalo text hlavního referátu na mimořádný XIV. sjezd KSČ.

Rudé právo, zvláštní vydání, 21. 8. 1968, s. 1

Před prvním výročím okupace Československa se v zemi objevilo množství letáků vyzývajících obyvatele k připomenutí okupace. Leták nadepsaný oslovením Všem – všem – všem! vydalo Hnutí revoluční mládeže v jedné z pražských tiskáren v počtu asi 200 000 exemplářů.

Libri prohibiti, sb. Československé studentské hnutí v šedesátých letech 20. století – sbírka Ivana Dejmal, inv. č. 460, kart. 7

CHARTA 77

Dne 13.10. 1970 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č.120) zveřejněny "Mezinárodní pakt o občanských a politických právech" a "Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech", které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23.3. 1976. Od té doby mají naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva, jež tyto paktory zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových lidí, a jejichž uzákonění může významně pomoci lidskému rozvoji naší společnosti. Vítáme proto, že ČSSR k těmto paktům přistoupila. Jejich zveřejněním nám ale s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi zatím – bohužel – jen na papíře.

Kesla iluzorní je např. právo na svobodu projevu, zaručované článkem 19 prvního paktu. Desítkám tisíc našich občanů je znemožněno pracovat v jejich oboru jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objektem nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbaveni jakékoli možnosti bránit se, stávají se prakticky obětí apartheidu.

Statisícům dalších občanů je odpírána "svoboda od strachu" (preambule prvního paktu), protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní i jiné příležitosti.

V rozporu s článkem 13 druhého paktu, zajišťujícím právo na vzdělání, je nescetným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory nebo dokonce pro názory jejich rodičů. Bezpočet občanů musí žít ve strachu, že kdyby se projevíli v souladu se svým přesvědčením, mohli by být buď sami nebo jejich děti zbaveni práva na vzdělání.

Uplatnění práva "vyhledávat, přijímat, rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem či prostřednictvím umění" (bod 2 čl.19 prvního paktu) je stíháno nejen mimosoudně, ale i soudně, často pod rouškou kriminálního obvinění (jak o tom svědčí mj. právě probíhající procesy s mladými hudebníky).

Svoboda veřejného projevu je potlačována centrálním řízením všech sdělovacích prostředků i publikačních a kulturních zařízení. Žádný politický, filozofický či vědecký názor nebo umělecký projev, jen trochu se vymykající úzkému rámci oficiální ideologie či estetiky, nemůže být zveřejněn; je znemožněna veřejná kritika krizových společenských jevů, je vyloučena možnost veřejné obrany proti nepravdivým a urážlivým nařčením oficiální propagandy (zákonná ochrana proti "útokům na čest a pověst", jednoznačně zaručovaná článkem 17 prvního paktu, v praxi neexistuje), živá obvinění nelze vyvrátit a marný je každý pokus dosáhnout nápravy nebo opravy soudní cestou; v oblasti duchovní a kulturní tvorby je vyloučena otevřená diskuse. Mnoho vědeckých a kulturních pracovníků i jiných občanů je diskriminováno jen proto, že před lety legálně zveřejňovali či otevřeně vyslovovali názory, které současná politická moc odsuzuje.

Svoboda náboženského vyznání, důrazně zajišťovaná článkem 18 prvního paktu, je systematicky omeďována mocenskou svévolí; oklešťováním činnosti duchovních, nad nimiž trvale visí hrozba odepření nebo ztráty státního souhlasu s výkonem jejich funkce; existenčním i jiným postihem osob, které své náboženské vyznání slovem či skutkem projevují; potlačováním výuky náboženství apod.

Nástrojem omezení a často i úplného potlačení řady občanských práv je systém faktického podřízení všech institucí a organizací ve státě politickým direktivám aparátu vládnoucí strany a rozhodnutím mocensky vlivných jednotlivců. Ústava ČSSR a ostatní zákony a právní normy neupravují ani obsah, ani formu, ani tvorbu a aplikaci takových rozhodnutí: jsou převážně zákulisní, často jen účstní, občanům vesměs neznámá a jimi nekontrolovatelná; jejich původci nezodpovídají nikomu než sami sobě a své vlastní hierarchii, přitom však rozhodujícím způsobem ovlivňují činnost zákonodárných i výkonných orgánů státní správy, justice, odborových zájmových i všech ostatních společenských organizací, jiných politických stran, podniků, závodů, ústavů, úřadů, škol i dalších zařízení, přičemž jejich příkazy mají přednost i před zákonem.

Dostanou-li se organizace nebo občané při výkladu svých práv a povinností do rozporu s direktivou, nemohou se obrátit k nestranné instanci, protože žádná neexistuje. Tím vším jsou vážně omezena práva vyplývající z článku 22 a 21 prvního paktu (práva sdružovat se a zakáz jakéhokoli omezení jeho výkonu) i článku 25 (rovnost práva podílet se na vedení veřejných

Základní prohlášení neformální občanské iniciativy Charta 77 datované 1. lednem 1977. Tento dokument se odvolával na Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě podepsaný v Helsinkách v roce 1975, na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a na Mezinárodní pakt o hospodářských a sociálních právech, které v předchozím roce vstoupily v platnost také v Československu.

Libri prohibiti, f. Charta 77, inv. č. 1/1, sign. 1, kart. 1

věcí) a článku 26 (vyloučení diskriminace před zákonem).

Tento stav také brání dělníkům a ostatním pracujícím zakládat bez jakéhokoli omezení odborové a jiné organizace k ochraně svých hospodářských a sociálních zájmů a svobodně využívat právo na stávkou (bod 1 čl. 8 druhého paktu).

Další občanská práva, včetně výslovného zákazu "svévolného zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence" (článek 17 prvního paktu), jsou povážlivě narušována také tím, že ministerstvo vnitra nejrozumnějšími způsoby kontroluje život občanů, např. odposlechem telefonů a bytů, kontrolou pošty, osobním sledováním, domovními prohlídkami, budováním sítě informátorů z řad obyvatelstva, získáváním často nepřipustnými hrozbami nebo naopak sliby). Často přitom zasahuje do rozhodování zaměstnavatelů, inspiruje diskriminační akce úřadů a organizací, ovlivňuje justiční orgány a řídí i propagandistické kampaně sdělovacích prostředků. Tato činnost není regulována zákony, je tajná a občan se proti ní nemůže nijak bránit.

V případech politicky motivovaného trestního stíhání porušují vyšetřovací a justiční orgány práva obviněných a jejich obhajoby, zaručená článkem 14 prvního paktu i čs. zákony. Ve věznicích se s takto odsouzenými lidmi zachází způsobem, který porušuje lidskou důstojnost vězňů, ohrožuje jejich zdraví a snaží se je morálně zlomit. Obecně je porušován i bod 2 čl. 12 prvního paktu, zaručující právo občanů svobodně opustit svou zemi, pod záminkou "ochrany národní bezpečnosti" (bod 3) je toto právo vázáno na různé nepřipustné podmínky. Svěvolně se postupuje i při udělování vstupních víz cizím státním příslušníkům, z nichž mnozí nemohou navštívit ČSSR např. jen proto, že se pracovní či přátelsky stýkali s osobami u nás diskriminovanými.

Někteří občané - ať soukromě, na pracovišti či veřejně (což je prakticky možné jen v zahraničních sdělovacích prostředcích) - na soustavné porušování lidských práv a demokratických svobod upozorňují a dožadují se v konkrétních případech nápravy; jejich hlasy však zůstávají většinou bez odezvy anebo se stávají předmětem vyšetřování.

Odpovědnost za dodržování občanských práv v zemi padá samozřejmě především na politickou státní moc. Ale nejen na ni. Každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry, a tedy i za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany.

Pocit této spoluodpovědnosti, víra ve smysl občanské angažovanosti a vůle k ní i společenská potřeba hledat její nový a účinnější výraz přivedly nás k myšlence vytvořit Chartu 77, jejíž vznik dnes veřejně oznamujeme.

CHARTA 77 vyrůstá ze zázemí solidarity a přátelství lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život a práci.

CHARTA 77 není organizací, nemá státní orgány a organizační podmíněné členství. Patří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji.

CHARTA 77 není základnou k opoziční politické činnosti. Chce sloužit k obecnému zájmu jako mnohé podobné občanské iniciativy v různých zemích na Západě i na Východě.

Nechce tedy vytýčovat vlastní program politických či společenských reforem či změn, ale vést v oblasti svého působení konstruktivní dialog s politickou a státní mocí, zejména tím, že bude upozorňovat na různé konkrétní případy porušování lidských a občanských práv, připravovat jejich dokumentaci, navrhopvat řešení, předkládat různé obecnější návrhy, směřující k prohlubování těchto práv a jejich záruk, působit jako prostředník v případných konfliktních situacích, které může bezprávi vyvolat apod.

Svým symbolickým jménem zdůrazňuje CHARTA 77, že vzniká na prahu roku, který byl prohlášen rokem práv politických vězňů a v němž má bělehradská konference zkoumat plnění závazků z Helsink.

Jako signatáři tohoto prohlášení pověřujeme Dr. Jana Patočku, Dr. h.c., Václava Havla a prof. Dr. Jiřího Hájka úlohou mluvčích CHARTY 77. Tito mluvčí ji plnomocně zastupují jak před státními a jinými organizacemi, tak i před naší a světovou veřejností a svými podpisy zaručují autenticitu jejich dokumentů. V nás i v dalších občanech, kteří se připojí, budou mít své spolupracovníky, kteří se s nimi zúčastní početných jednání, ujmou se dílčích úkolů a budou s nimi sdílet veškerou zodpovědnost. Věříme, že CHARTA 77 přispěje k tomu, aby v Československu všichni občané pracovali a žili jako svobodní lidé.

V Praze dne 1. ledna 1977

DOPIS PŘEDSEDNICTVA ÚV KSČ STRANICKÝM ORGÁNŮM A ORGANIZACÍM k prohloubení účinnosti boje proti porušování zásad socialistické zákonnosti, morálky a disciplíny

XVI. sjezd naší strany na základě hlubokého a všestranného rozboru uskutečňování dlouhodobé generální linie budování rozvinuté socialistické společnosti oprávněně dospěl k závěru, že „československý lid vedený komunistickou stranou úspěšně pokračoval v díle socialistické výstavby, rozmnožil hmotné a duchovní bohatství naší vlasti a upevnil socialistické zřízení. To vše tvoří i v současných složitějších mezinárodních i vnitřních podmínkách spolehlivý základ pro další socialistický rozvoj společnosti. Musíme jej chránit, upevňovat a rozvíjet a co nejúčinněji a nejhospodárněji využívat k dalšímu postupu vpřed.

Úspěšný rozvoj socialistické společnosti podmiňuje důsledné a soustavné uplatňování a dodržování marxisticko-leninských principů ve všech oblastech. K nim patří i zásada, že zdrojem bohatství socialistické společnosti a jejích občanů může být pouze poctivá usilovná práce, odměňovaná podle množství, jakosti a společenského významu. Rozdělovat a spotřebovat při zabezpečení dalšího rozvoje můžeme jen to, co vytvoříme vlastní poctivou prací. To platí pro celou společnost i pro každého občana. Naprostá většina pracujících se s touto zásadou plně ztotožňuje. Pracuje ve prospěch socialistické společnosti poctivě, obětavě, a to i ve svém volném čase, někdy i bez nároku na bezprostřední materiální odměnu.

S tímto úsilím však ostře kontrastuje počinání těch, kteří se na úkor společnosti nebo spoluobčanů různým způsobem, leckdy bez jakýchkoli zábran a v rozporu se socialistickou morálkou, obohacují. Vyskytují se i další projevy protisociálního chování a vystupování některých občanů, které hrubě odporuje zákonům a zásadám socialistického soužití. Takové protisociální jednání jednotlivců se nesetkává vždy s důrazným, účinným odsouzením a postihem.

Neoprávněné získávání majetku nebo jiného osobního prospěchu má negativní politické dopady na myšlení a jednání lidí. Tak tomu je zejména v případech, kdy majetek některých občanů, způsob jejich života je v zjevném nepoměru s jejich oprávněnými příjmy a majetkovými možnostmi. Zvláště závažné je to v případech, kdy takto jednají někteří vedoucí pracovníci v odpovědných funkcích. To ve svých důsledcích poškozují autoritu strany, zájmy socialistické společnosti a je zneužíváno našimi nepřáteli i k ideologické diverzi.

Protisociální jevy, kterým je třeba účinněji a důsledněji čelit, se nejčastěji vyskytují v těchto formách:

— rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, jako materiálu, zařízení, zboží, pohonných hmot, ale i dalších, dále porušování povinností pracovníků při nakládání s finančními a hmotnými prostředky socialistických organizací, zneužívání funkce pro osobní obohacování, tvorba tzv. černých fondů pro financování nedovolené činnosti;

— zneužívání majetku v socialistickém vlastnictví k poskytování

darů, nejrovněžších pozorností a výhod, např. při výstavbě rodinných domků a rekreačních objektů, provádění bezplatných oprav aut a jiných předmětů soukromníkům z prostředků hospodářských organizací, s cílem dosáhnout výhod pro sebe, případně pro další osoby;

— získávání majetku ze socialistického vlastnictví jednotlivci na základě nízkých odhadů nemovitostí, zařízení, odprodeje různých materiálů za nižší ceny, než je současná hodnota, zabezpečování jejich přednostního prodeje, neodůvodněné obohacování prostřednictvím dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a vedlejších pracovních poměrů, které se mnohdy uskutečňují v rámci pracovní doby pracovníků, za kterou pobírají současně i plat;

— neoprávněný příjem v případech, kdy odměna neodpovídá kvalitě a množství vykonávané práce, dochází i k neodůvodněným úpravám plánů, k nesprávnému vykazování jejich plnění s cílem získat nejrovněžšími machinacemi splnění podmínek pro vyplácení prémie, odměn i podílů;

— úplatkářství, jež se projevuje na různých úsecích společenského života a v různých podobách. Cílem je získat buď přímý osobní prospěch, nebo prospěch pro organizaci, často i k zajištění neoprávněných výhod jejím pracovníkům;

— poškozování spotřebitelů v obchodě a službách na ceně, váze, jakosti prodávaného zboží, čímž se v některých oblastech, především při prodeji zeleniny, ovoce a masa, vytvářejí velké zdroje neoprávněných příjmů;

— přednostní prodej nedostatkových druhů zboží a přednostní provádění opravářských prací pro občany za poskytnutí úplatku nebo protislužby. Nedostatek žádaného zboží a služeb je vyvolán často i umělé s cílem získat vlastní prospěch těch, kteří prodej a služby poskytují;

— nedovolené provozování soukromé nebo jiné výdělečné činnosti jednotlivci bez povolení národních výborů, které se stává zdrojem nepřiměřených příjmů; zneužívání zařízení socialistických organizací ve výrobě, v dopravě, v obchodě, v místním hospodářství, ve zdravotnictví a v dalších odvětvích pro vlastní výdělečnou činnost.

Tato protisociální činnost je hrubým porušováním morálních i právních zásad života socialistické společnosti, je projevem pozůstatků kapitalistického řádu a recidivou maloměstství. Někteří lidé si nepřipouštějí jakákoliv kritéria morálky i společenské odpovědnosti, úplatky považují za samozřejmost. Mimořádně nemorální je to v oblastech, kde společnost plně zabezpečuje bezplatné léčení nemocných i výchovu mladé generace.

XVI. sjezd KSČ zdůraznil, že proti těm, kteří žijí na účet společnosti, a všem druhům přizivnictví a spekulantství je nutno rozhodně bojovat.

Nejvyšší stranické a státní orgány přijaly již řadu opatření, která směřují k upevňování socialistické

zákonnosti, prohloubení hospodárnosti při vynakládání finančních a hmotných prostředků, k prohloubení kontroly, k využívání připomínek pracujících apod., o nichž jste již dříve byli informováni. Přesto se vzniku a trvání některých protisociálních jevů nedaří dostatečně v celé šíři čelit.

Předsednictvo ÚV KSČ při projednávání zprávy k problematice účinnějšího postihu majetkového spěchu z nepoctivých zdrojů kriticky posoudilo tuto otázku v širších souvislostech. Kriticky konstatovalo, že v některých oblastech řídící orgány stále dostatečně nepostihují tyto negativní tendence, neuplatňují důsledně právní předpisy, ale i směrnice pro kontrolní činnost, včas a odpovědně nereagují na závažná upozornění pracujících. Zdůraznilo, že je především povinností všech státních, hospodářských a společenských orgánů a organizací důsledně a rozhodně řešit všechny protisociální jevy, a uložilo příjmuti k tomu soubor opatření (zejména na ochranu socialistické ekonomiky, prohloubení řídicí a kontrolní činnosti apod.).

Na základě výsledku tohoto jednání byl předsednictvu ÚV KSČ předložen vladou ČSSR soubor opatření k předcházení neoprávněnému obohacování a k zajištění účinnějšího postihu majetku a majetkového spěchu z nepoctivých zdrojů. Předsednictvo ÚV KSČ dne 22. 11. 1982 vyslovilo souhlas s navrhovanými opatřeními vlády ČSSR.

Soubor opatření má komplexní charakter a týká se všech státních, hospodářských i společenských organizací.

V přijatých opatřeních je hlavním důraz položen na důslednější využívání plánových právních norem a kontroly na všech úsecích společenského života, překonávání nedostatků, které umožňují trvání protisociálních jevů ve výrobě, rozdělování i spotřebě. Požaduje se zlepšení správy a ochrany národního majetku.

V činnosti národních výborů je nutné zvýšit úroveň ochrany proti neoprávněnému obohacování, posílení prevence a důslednější uplatňování sankcí. Je třeba prohloubit a zintenzivnit spolupráci národních výborů s orgány ŠtB a prokurátory v boji proti porušování zásad socialistické zákonnosti. V činnosti orgánů ŠtB se počítá se zdokonalením metod práce při odhalování, objasňování a dokumentování trestné činnosti, která je zdrojem neoprávněného obohacování.

Významný podíl v boji s protisociálními jevy připadá i orgánům a organizacím Národní fronty, zvláště ROH, neboť úspěch závisí na podpoře naprosté většiny občanů, kteří poctivě pracují a čestně žijí.

Rozhodujícím činitelem v tomto boji je zvýšení náročnosti na důraznější zabezpečování potřeb občanů výrobou, obchodem a službami, zkvalitňování řídicí práce vedoucích pracovníků důslednou kontrolou podřízených úseků a činností, vyvozováním osobní odpovědnosti za zjištěné nedostatky, přijímáním a zajištěním realizace účinných opatření k nápravě.

Trvalou pozornost musíme věnovat ochraně majetku v socialistickém vlastnictví, zejména před jeho rozkrádáním, poškozováním a vytvoření bariéry protisociálnímu jednání některých jednotlivců.

Důležitá je i účinná a soustavná politickovychovná práce, jak ji rozpracovalo 15. zasedání ÚV KSČ, zaměřená proti příčinám vzniku negativních jevů, zejména ofenzivní propaganda, odhalující jejich nositele. Je třeba důsledně využívat všech forem preventivně výchovné práce, zejména státních orgánů, národních výborů a společenských organizací, vést koordinovaný a systematický boj za důsledné dodržování socialistické zákonnosti na každém pracovišti, každým občanem. Jedná se o celospolečenskou záležitost, o aktivizaci celého politického systému naší společnosti, o prohloubení vedoucí úlohy strany v této oblasti.

Podpora programu XVI. sjezdu, kterou pracující a občané vyjádřili ve volbách i rozvojem pracovní iniciativy, politické aktivity při je-

ho plnění, zavazuje stranické orgány a organizace, aby účinněji pomáhaly odstraňovat vše, co oslabuje toto úsilí a aktivitu, aby rozhodněji bojovaly proti všem nedostatkům, projevům neslučitelným se socialismem, pozůstatkům buržoazního a maloměstského myšlení a morálky.

Účinný boj proti nedostatkům všeho druhu vyžaduje, aby stranické orgány a organizace případy porušování státní a stranické disciplíny nejen projednávaly, ale rozhodně a principiálně řešily a důsledně trvaly na jejich odstranění, vyvozovaly odpovídající závěry. Podle stanov strany volaly k odpovědnosti každého komunistu, který svým chováním a jednáním snižuje autoritu strany. Zvláště vysokou náročnost musí uplatňovat vůči vedoucím pracovníkům na všech stupních řízení, nepřipustit, aby na svěřených úsecích trpěli porušování státní disciplíny, nejrovněžší nepořádky, někdejší a lajdáctví. Nedůslednost při vyvozování závěrů a osobní odpovědnosti, ohledy na postavení, nebo dokonce poskytování zástity některým funkcionářům a vedoucím pracovníkům vyvolávají nedůvěru k práci strany.

Předsednictvo ÚV KSČ zdůrazňuje, že stranické orgány a organizace i v kádrové práci musí zvýraznit pozornost politickoideové vyspělosti, pracovitosti a výkonnosti, morálního a charakterového vlastnostem kádrů; nepřipustit, aby kádrová rozhodnutí byla ovlivňována přátelskými či příbuzenskými vztahy. Nelze možno oslabovat kritéria, jako jsou zásadovost, čestnost, poctivost, komunistická skromnost a sebekritičnost, osobní příkladnost, odvahy nekompromisně řešit nedostatky a bojovat proti oportunismu v praxi. Je nutno požadovat důsledněji od každého osobní odpovědnost za plnění sociálně ekonomického programu strany na svěřeném úseku a za socialistickou výchovu pracovních kolektivů.

Je nepřipustné zaměňovat citlivý a pozorný vztah ke kádram s „nemístnou“ oportunistickou smílivostí k jejich chybám a nedostatkům, s liberalismem ve vztahu k těm, kteří úkoly neplní, nezvládli své poslání, jsou nevšimaví k nepořádkům a nedisciplinovanosti, nedbají na kritické připomínky. Nelze také brát v úvahu pracovníky, kteří se dostali do rozporu se zásadami socialistické morálky a právním řádem. V boji proti nepořádkům, rozkrádání, spekulacím, úplatkářství, proti osobním, lokálním a skupinovým zájmům je nutné vést komunisty ve státních, hospodářských a společenských orgánech a organizacích, především ROH a ŠSM. Všechny stranické orgány a základní organizace strany prohlubováním vnitrostranického života, zdokonalováním uplatňování práva kontroly, rozvojem kritiky a sebekritiky musí vytvářet nezbytné zábrany protisociálním jevům. Přitom je třeba dát plnou podporu těm, kdo čestně a obětavě pracují a důsledně prosazují celospolečenské zájmy, dodržování socialistické zákonnosti a pracovní kázně.

Prvořadým úkolem na každém pracovišti, v celé společnosti, je upevnění disciplíny a pořádku jako základních předpokladů účinného boje s negativními jevy i úspěšného plnění závěrů XVI. sjezdu KSČ. Každá stranická organizace i vedoucí pracovníci jsou zodpovědní, aby v okruhu jejich působnosti byl tento požadavek důsledně realizován.

Předsednictvo ÚV KSČ vyjadřuje přesvědčení, že krajské a okresní výbory i základní organizace strany půjdou v čele tohoto úsilí a budou důsledně kontrolovat plnění opatření přijatých státními orgány a rozvinou ofenzivní a účinný zápas za překonání a odstranění nedostatků, které mají vážné ekonomické a morálně politické důsledky.

**PŘEDSEDNICTVO
ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA**

RUDE PRÁVO • 3
V sobotu 19. dubna 1986

stro s milicionáři a rolníky, kteří se zúčastnili bojů proti interventům na zadržování kubánských milicionářů a vojáky.
Foto PRENSA LATINA

V únoru 1983 zaslalo ÚV KSČ stranickým organizacím dopis zabývající se prohloubením účinnosti boje proti porušování zásad socialistické zákonnosti, morálky a disciplíny. Jeho dopad nicméně oslabila i skutečnost, že v úplnosti byl publikován až o více než tři roky později v Rudém právu.
Rudé právo, 19. 4. 1986, s. 3

NĚKOLIK VĚT

První měsíce roku 1989 znovu a jasně ukázaly, že i když se současné československé vedení velmi často zaklíná slovy "přestavba" a "demokratizace", ve skutečnosti se dost zoufale vzpírá všemu, co demokracii vytváří nebo co ji alespoň vzdáleně připomíná. Petice a iniciativy občanů, které samo neorganizovalo, odmítá jako "nátlakové akce"; odlišné politické názory odsuzuje jako "antisocialistické" a "nepřátelské"; pokojná lidová shromáždění rozhání; do přípravy nových zákonů nedovoluje veřejnosti mluvit.

Tytéž měsíce však zároveň ukázaly, že občanská veřejnost se už vymaňuje z letargie a že stále více lidí má odvahu veřejně projevit svou touhu po společenských změnách.

Pohyb ve společnosti se tak začíná stále povážlivěji srážet s nehybností moci, roste společenské napětí a začíná hrozit nebezpečí otevřené krize.

Takovou krizi si nikdo z nás nepřeje.

Proto vyzýváme vedení naší země, aby pochopilo, že nadešel čas ke skutečným a důkladným systémovým změnám, a že tyto změny jsou možné a mohou mít úspěch jen tehdy, bude-li jim předcházet vskutku svobodná a demokratická diskuse. Prvním krokem k jakýmkoli smysluplným změnám, novou ústavou počínaje a ekonomickou reformou konče, musí být tedy zásadní změna společenského klimatu v naší zemi, do kterého se musí vrátit duch svobody, důvěry, tolerance a plurality.

Podle našeho názoru je k tomu třeba:

- 1) Aby byly okamžitě propuštěni všichni političtí vězňové.
- 2) Aby přestala být omezována svoboda shromažďovací.
- 3) Aby přestaly být kriminalizovány a pronásledovány různé nezávislé iniciativy a začaly být konečně chápány i vládou jako to, čím v očích veřejnosti už dávno jsou, totiž jako přirozená součást veřejného života a legitimní výraz jeho různotvornosti. Zároveň by neměly být kladeny překážky vzniku nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků.
- 4) Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace a předběžné i následné skryté cenzury a otevřeny svobodné výměně názorů a aby byly legalizovány sdělovací prostředky, působící nezávisle na oficiálních strukturách.
- 5) Aby byly respektovány oprávněné požadavky všech věřících občanů.
- 6) Aby byly všechny chystané i uskutečňované projekty, které mají natrvalo změnit životní prostředí v naší zemi a předurčit tak život budoucích generací, neodkladně předloženy k všestrannému posouzení odborníků i veřejnosti.
- 7) Aby byla zahájena svobodná diskuse nejen o padesátých letech, ale i o Pražském jaru, invazi pěti států Varšavské smlouvy a následné "normalizaci". Je smutné, že zatímco v některých zemích, jejichž armády tehdy do československého vývoje zasáhly, se dnes už o tomto tématu začíná vážně diskutovat, u nás je to stále ještě velké tabu, a to jen proto, aby nemuseli odstoupit ti lidé z politického a státního vedení, kteří jsou odpovědní za dvacetileté upadání všech oblastí společenského života u nás.

Každý, kdo souhlasí s tímto stanoviskem, může je podpořit svým podpisem.

Vládu vyzýváme, aby s ním nenaložila tak, jak je dosud zvyklá s nepohodlnými názory nakládat. Zasadila by tím osudnou ránu nadějím, jimiž jsme vedeni, totiž nadějím na skutečný společenský dialog jako jediné možné východisko ze slepé uličky, v níž se dnes Československo nachází.

Podpisy je možno předávat či zasílat dosavadním signatářům anebo na tyto adresy: Stanislav DEVÁTÝ, Revoluční 312/1285, 760 01 Gottwaldov
Václav HAVEL, Engelsevo nábř. 78, 120 00 Praha 2
Jiří KRÍŽAN, Navrátilova 16, 110 00 Praha 1
Saša VONDRÁ, Trojanova 1, 120 00 Praha 2

V červnu 1989 vznikla v prostředí Charty 77 petice Několik vět (hlavním autorem byl Václav Havel), která žádala propuštění politických vězňů, svobodnou činnost sdělovacích prostředků a nezávislých iniciativ, veřejnou diskusi o všech otázkách dějin, politiky a významných investičních akcí. Počet signatářů neustále rostl a do listopadu 1989 ji podepsalo na 40 000 lidí, včetně známých osobností kulturního života.

Libri prohibiti, sb. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, inv. č. 13, sign. IV/1. kart. 11.

Co chceme prosazovat ?

návrat demokratického politického systému, v duchu zásad T.G. Masaryka,
 rovnoprávné postavení všech forem vlastnictví,
 vytvoření silného domácího kapitálu, jako předpoklad rovnoprávného začlenění do světové ekonomiky,
 silné a nezávislé odbory k ochraně zájmů pracujících,
 obnovení politického života na místní úrovni,
 politická a ekonomická samostatnost měst a obcí,
 právo rozhodovat sami o sobě,
 zdravotnictví musí být dostupné pro každého,
 zastavit devastaci životního prostředí, chceme mít zdravé děti, vzduch a vodu,
 navrácení váhy vzdělání,
 záchrana kulturních památek,
 návrat k vlastní historii,
 spolehlivé sociální programy pro všechny věkové kategorie,
 indexaci všech sociálních příjmů a dávek - kdo celý život pracoval, nesmí už nadále živořit,
 umožnit ženě - matce zůstat doma s dětmi, nebo nastoupit do zaměstnání za rovnoprávných podmínek.

Volte ty, které znáte a kterým důvěřujete !

volte Občanské Fórum

Jak budeme volit ?

Protože přijdeme k prvním volbám po 42 letech, zopakujme si, jak vlastně budou volby probíhat:

Budeme volit do Sněmovny národů a do ČNR. Hlasovací lístky budou rozlišeny barevným pruhem.

Pro Sněmovnu lidu	světle červený
Pro Sněmovnu národů	světle modrý,
Pro ČNR	bez barevného označení.

V těchto volbách se bude rozhodovat mezi různými stranami a hnutími. Dostaneme tedy od každé strany nebo hnutí tři hlasovací lístky, na kterých jsou uvedena jména kandidátů. V Praze zatím kandiduje 15 stran, tzn., že obdržíme skoro 40 hlasovacích lístků /ne všechny strany kandidují do všech sněmoven /. Z tohoto množství vybereme tři označené číslem a názvem té strany nebo hnutí, které chceme volit.

Takže např. volíme - li OF, vybereme hlasovací lístky označené č. 7.

Tyto lístky můžeme vhodit do urny neupravené, nebo, jestliže nás zaujal některý kandidát více, zakroužíme číslo, pod kterým je uveden /nejvíce 4 kandidáty na každém lístku/. Dáme mu tím přednost při přidělování mandátů. Takto upravené lístky vložíme za pletou ve volební místnosti do úřední obálky, kterou pak vhodíme do volební schránky.

Volte ty, které znáte a kterým důvěřujete !

volte č. 7

Shrnutí volebního programu Občanského fóra v roce 1990 s instrukcemi, jak volit.

Národní archiv, Dokumentace, nezprac., kart. 130

Ú s t a v n í   z á k o n
ze dne 25. listopadu 1992

o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky respektujíc usnesení České národní rady a Národní rady Slovenské republiky usneslo se na tomto ústavním zákoně:

Čl. 1

(1) Uplynutím dne 31. prosince 1992 zaniká Česká a Slovenská Federativní Republika.

(2) Nástupnickými státy České a Slovenské Federativní Republiky jsou Česká republika a Slovenská republika.

Čl. 2

Působnost České a Slovenské Federativní Republiky, která jí byla svěřena ústavními a jinými zákony, přechází na Českou republiku a na Slovenskou republiku dnem 1. ledna 1993.

Čl. 3

(1) Zánikem České a Slovenské Federativní Republiky zanikají státní orgány České a Slovenské Federativní Republiky. Současně zanikají ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory České a Slovenské Federativní Republiky a rozpočtové a příspěvkové organizace napojené na státní rozpočet České a Slovenské Federativní Republiky a státní organizace v působnosti České a Slovenské Federativní Republiky, které byly zřízeny zákonem.

(2) Česká republika a Slovenská republika nesmějí po zániku České a Slovenské Federativní Republiky užívat státních symbolů České a Slovenské Federativní Republiky.

Ústavním zákonem č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky, zanikl o půlnoci na Silvestra roku 1992 společný stát Čechů a Slováků.
Archiv Poslanecké sněmovny, f. Federální shromáždění ČSFR – VII. volební období, Usnesení Federálního shromáždění č. 97 k vládnímu návrhu ústavního zákona o zániku České a Slovenské federativní republiky

Čl. 4

(1) Počínajíc dnem uvedeným v článku 2 náleží zákonodárná moc v České republice zákonodárnému sboru složenému z poslanců zvolených ve volbách v roce 1992 v České republice do Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky¹⁾ a do České národní rady²⁾. Vnitřní poměry tohoto zákonodárného sboru stanoví v souladu s článkem 7 zákon České republiky.

(2) Počínajíc dnem uvedeným v článku 2 náleží zákonodárná moc ve Slovenské republice zákonodárnému sboru složenému z poslanců zvolených ve volbách v roce 1992 ve Slovenské republice do Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky¹⁾ a do Slovenské národní rady^{2)x)}. Vnitřní poměry tohoto zákonodárného sboru stanoví v souladu s článkem 7 zákon Slovenské republiky.

(3) Ustanovení zákona o volbách do Federálního shromáždění o uprázdnění mandátu³⁾ zůstávají nedotčena.

Čl. 5

Pravomoc příslušející ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky vládě České a Slovenské Federativní Republiky náleží od 1. ledna 1993 na území České republiky vládě České republiky a na území Slovenské republiky vládě Slovenské republiky, pokud ústavní zákon České republiky nebo ústavní zákon Slovenské republiky nestanoví jinak.

-----
1) Čl. 30 a 31 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci.

2) Čl. 102 ústavního zákona č. 143/1968 Sb.

x) Podle čl. 154 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky č. 460/1992 Sb. od 1. října 1992 Národní rada Slovenské republiky.

3) § 49 zákona č. 47/1990 Sb., o volbách do Federálního shromáždění, ve znění zákona č. 59/1992 Sb. (úplné znění vyhlášeno pod č. 60/1992 Sb.).

Čl. 6

(1) Pravomoc příslušející ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky Nejvyššímu soudu České a Slovenské Federativní Republiky náleží od 1. ledna 1993 na území České republiky Nejvyššímu soudu České republiky a na území Slovenské republiky Nejvyššímu soudu Slovenské republiky, nestanovi-li ústavní zákon České republiky nebo ústavní zákon Slovenské republiky jinak.

(2) Pravomoc příslušející ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky Ústavnímu soudu České a Slovenské Federativní Republiky vykonává od 1. ledna 1993 ve vztahu k orgánům, institucím a občanům na území České republiky Nejvyšší soud České republiky a ve vztahu k orgánům, institucím a občanům na území Slovenské republiky Nejvyšší soud Slovenské republiky, nestanovi-li ústavní zákon České republiky nebo ústavní zákon Slovenské republiky jinak.

Čl. 7

Česká národní rada a Národní rada Slovenské republiky mohou ještě před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky s účinností nejdříve od 1. ledna 1993 přijímat ústavní a jiné zákony, jimiž zabezpečí výkon působnosti, která přejde na Českou republiku a Slovenskou republiku podle článku 2.

Čl. 8

(1) Česká republika a Slovenská republika jsou oprávněny ještě před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky uzavírat smlouvy o úpravě vzájemných poměrů ve věcech, které náleží do působnosti České a Slovenské Federativní Republiky, s tím, že tyto smlouvy vstoupí v platnost po zániku České a Slovenské Federativní Republiky.

(2) Česká republika a Slovenská republika mohou ještě před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky uzavírat

mezinárodní smlouvy vůči třetím státům svým jménem s tím, že tyto smlouvy vstoupí v platnost po zániku České a Slovenské Federativní Republiky.

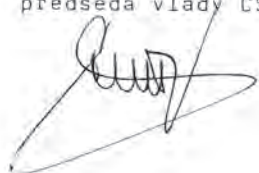
Čl. 9

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

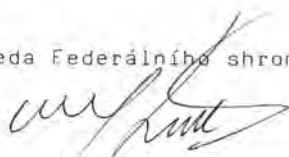
prezident
České a Slovenské Federativní Republiky

předseda vlády ČSFR

předseda Federálního shromáždění

ověřovatelé

Pro dělníky a zemědělců
Karel Kříž